

bokselskap.no, Oslo 2017

Anna Munch: *Sorte svaner*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1898 (Kristiania, Det norske aktieforlag). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-345-9 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-346-6 (epub), 978-82-8319-347-3 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Anna Munch

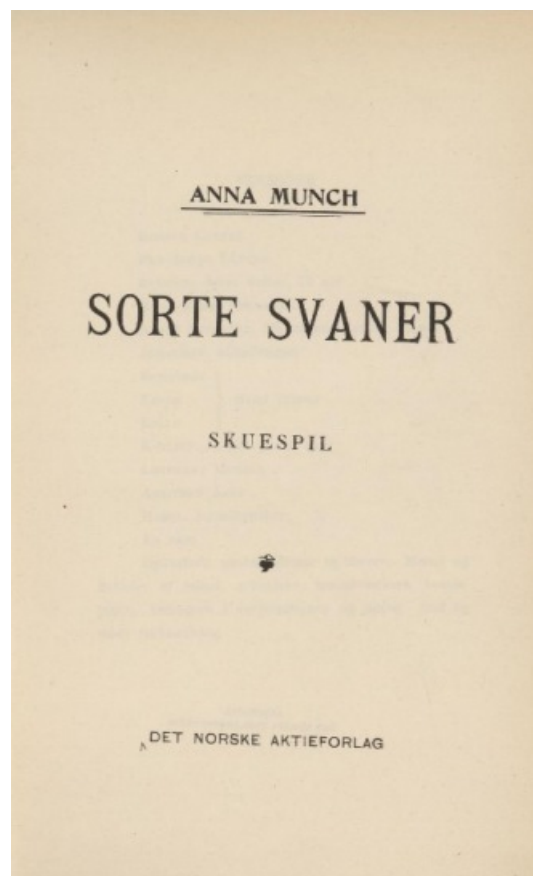
Sorte svaner

Skuespil

bokselskap.no

Oslo 2017

Personer

Konsul Lützen

Fru Adèle Lützen

Ellinor, *deres datter, 20 aar*

Kontorchef Hellesen

Agnes Reinhart, *fruens brordatter, 23 aar*

Jonathan, *billedhugger*

Gerhardt, Exner, Balle *Hans venner*

Kykliky, *en gut paa 9 aar*

Løitnant Morell

Arkitekt Aaby

Habel, *kunstkritiker*

En pige

Opvartere, gæster, damer og herrer. Mænd og kvinder af folket, arbejdere, haandværkere, bonde piger.

Deltagere i korporationer og optog, med og uden forklædning.

AKT I

[9] *Et kabinet eller boudoir, rigt udstyret. I forgrunden til venstre et stort speil. Til høire bord, chaiselongue, lænestole. Gulvteppe, portierer etc. Udgange i mellemgrunden til begge sider.*

Gennem den opslaaede mellemdør i baggrunden ser man ind i spisesalen, hvor bord dækkes med blomster, frugtopsatser, sølv og glastøi. Et par piger med hvide forklæder og hvidt haarsæt er i arbeide. Agnes Reinhart, noget bleg, med mørke øine og rigt, sort haar, ses fra og til.

Ellinor Lützen (*ind fra venstre. Hun er lys cendrée, i elegant baltoilette, bærer en æske blomster. Gaar hen foran speilet og prøver den ene efter den anden i haaret og nedover kjolen. Om lidt, utaalmodig*)

Nei! (*raaber*) Agnes, Agnes!

[10] **Agnes** (*indefra*)

Ja. (*Kommer.*)

Ellinor

Jeg faar det ikke til. Jeg ved ikke hvilke jeg skal ta engang. Du faar hjælpe

mig, Agnes.

Agnes

Ja, vent lidt. De holder paa at flytte konsolen derinde, og jeg er bange for den store vasen.

Ellinor (*prøver og sukker utaalmodig. Ryster paa hodet*)

Ingenting klær mig idag. (*Til en pige, som gaar gennem rummet*) Hent pudder til mig, Pauline. Kvasten, ved du, og det rosa. (*Pigen gaar.*)

Agnes (*lidt efter, ser paa hendes prøven*)

Tar du den sort? Det passer vist ikke.

[11] Ellinor

Nei, hvad skal jeg ta da? Den saffrangule her? Jo, ser du ikke, det er en «dristig sammensætning». Til det grønne? Men uf, en blir saa bleg. Nei, hjælp mig, du har god smag. Disse da? Prøv nedover kjolen. (*Hun gir hende et par kvaster, Agnes begynder at fæste. Pigen kommer med pudderet, Ellinor begynder at pudre sig*) Saa ja. Og haaret haaret. Der, du! lige bag øret, saa! (*gir hende blomster, hun har sat sig, Agnes fæster*) Hvad skal du ha paa?

Agnes

Det er vel ikke saa meget at vælge imellem.

Ellinor

Den lysegraa silke? Efter din mor? Ja, du har jo rigtignok trukket i den adskillige gange. Men den klær dig ... (*trøstende*) Pyh, det er ikke noget at bry sig om.

[12] Agnes

Det gjør jeg ikke heller. Jeg er allergladest i den kjolen. Men forresten kommer jeg vist ikke til at pynte mig iaften. Jeg vil helst ikke være inde.

Ellinor (*vender sig og ser paa hende med store øine*)

Ikke være inde? Naar din egen forlovelse skal deklareres!

Agnes

Nei, kan du ikke sidde stille, Ellinor, jeg blir jo aldrig færdig med dette ...

Ellinor

Ja, se her (*rækker hende en blomst*) Det mangler bare den paa skulderen nu. Saa. (*igen*) Ikke være inde? Jeg tror, du er gal. Forlovelsen da?

Agnes

Jeg er ikke forlovet.

[13] **Ellinor**

Naa! Og denne selvsamme dag har mama sagt, at forlovelsen skal offentliggjøres iaften.

Agnes

Det er vel ikke forsent endnu at faa det forandret.

Ellinor

Jo, ved du hvad. Og jeg kom endda til at fortælle det til Emmy i formiddag.

Agnes

Saa faar du sige til Emmy, at det ikke blir.

Ellinor

Nei, du er god. Og tænk, Hellesen, hvad siger han?

Agnes

Jeg har aldrig lovet Hellesen noget.

[14] **Ellinor**

Jasaa?

Agnes

Det er han selv, – ja, og din far og mor, som har taget det for givet, at det skal saa være.

Ellinor

Nei, nu har jeg aldrig –

Agnes

Han gik jo her bestandig. Og har gaat her saa længe, jeg kan huske. Jeg skønte ikke, at det var det. Har ikke havt noget imod ham heller. Men nu har jeg det, og det blir aldrig, nei aldrig ... (*noget knuget*) De skal ikke faa mig til det, før skal jeg ...

Ellinor

Nei, naturligvis. Ingen tvinger dig. Det var bare noget sent, mener jeg. (*Dreier og [15] vender sig foran speilet, retter paa sit slæb etc.*) Ja, jeg er ligeglad, jeg. Det faar du ordne med mama. Men for en staahei det blir.

(*Konsul Lützen ses inde ved spisebordet, han trækker propper af vinflasker, sætter paragouter paa. Om lidt, i døren*) Agnes! Hjælp mig lidt her, du.

(*Agnes gaar ind.*)

Fru Lützen (*ind, grande toilette. Hun er omkring de 50, endnu smuk.*)

Ved du, Ellinor. Oberst Bjerrings har sendt afbud; ligesaa Morells, generalkonsulens.

Ellinor

Det var jo kedeligt. Han er saa dekorativ, Bjerring.

Fruen

Morells skal være reist herfra idag. Man siger, de er blit tildels ruinerede [16] gennem sønnen. Han maa til udlandet og rette paa sagerne.

Ellinor

Sønnen, løytnant Morell? den nydelige løytnant Morell? Han med alle de galante eventyrene?

Fruen (*trækker paa skuldrene*)

De var regnet for uhyre rige.

Ellinor

Jeg dansed med ham paa et bal i vinter, og han har gjort visit her. Han var chic! Men de sa, han havde en kostbar elskerinde. Det er naturligvis hende, som har ruineret ham.

Fruen

Hys, tal ikke saa djervt, barn, hvor lærer du det? Damer siger ikke saadant.

[17] Ellinor

Aah! End du og papa ... Og de andre, naar de sidder og hvisker i selskaber. (*Ler*) Men se paa kjolen min, mama.

Fruen (*mønstrer hende*)

Jo, du er bra. Ganske bra. Har Agnes hjulpet dig?

Ellinor

Ja.

Fruen

Det er sandt. Agnes, bestilte du isen?

Agnes (*i døren*)

Ja.

Fruen (*retter paa et draperi*)

Bare vi nu faar den i rette tid. De er saa umulige. Nei, se her! Garneringen er [18] gaat løs et langt stykke. (*Raaber ind*) Agnes! aa, kom her med naal og traad.

Agnes (*kommer om lidt, konsulen noget efter. Agnes syr paa garneringen.*)

Fruen

(*retter lidt paa sit toilette. Mønstrer hende.*) Men du gode! gaar du endnu i den kjole?

Ellinor

Ja, mama, du skulde bare vide. Agnes vil ...

Agnes

Ti stille, Ellinor, jeg skal selv ...

Konsulen (*kommer i det samme.*)

Se saa. Det var de vaade varer. Men den sherry er ikke tør. (*Børster sig med lommenørklædet [19] over livkjolen*) Og sauternen er feil aargang fra kælderen; jeg saa det for sent. De jenterne! (*Viser frem noget*) Se her, hvad har vi her?

Ellinor

Papa, din nye orden.

Konsulen

Nyt af aaret! Sidste stjernefald.

Ellinor

Lad mig fæste den paa dig, papa. (*Hun fæster*) Nei, saa statelig!

Konsulen (*ser sig i speilet.*)

Hm. Aa ja, kan gaa an. Endnu.

Ellinor

Ja, længe endnu. Ved du papa, at Ada Holtmark er ganske haabløst forelsket i dig. Hun betrode mig det forleden.

[20] **Konsulen** (*fremdeles foran speilet, med en vis lun overlegenhed*)

Nei, er hun det. Da er hun saa vist ikke den første.

Fruen (*ængerlig, til sin mand*)

Saa? skal du nu til med det narreri. Jeg synes, du engang burde komme over den slags indbildninger. (*Til datteren*) Hvorfor siger du sligt, Ellinor? Det er naturligvis bare noget, du vil opnaa igen. (*Ellinor ler.*)

Konsulen (*kniber sin kone i øret, da han gaar forbi.*)

Naa. Du er jaloux. Det ved vi.

Fruen (*blæser*)

Jaloux!

Konsulen

Naa, naa ... Apropos, jaloux ... har du hørt nyeste nyt? Det er jalousi, som [21] forslaar. Hm. Oberstløjtnant Bratt kommer hjem sent igaar nat – fra sold, nei, det kan virkelig ikke fortælles høit. (*Fruen spidser øren, konsulen fortæller halv sagte, man hører afbrudte sætninger*) ... Ved Sovekammerdøren ... fulgte ham ned trappen ... Evakostyme ... inde i alkoven ... tableau, ha, ha ... (*Fruen er blid igen, de ler begge.*)

Ellinor

Fortæl det, papa.

Konsulen

Hys, det er ikke noget for dig.

Fruen

Igaar, siger du. Ja, men iforgaars ... og hendes egen svoger ... (*de hvisker igen.*) Naa saa! Ja, det tror jeg inderlig gerne. Det ligner hende. Hun tror sig ganske uimodstaaelig.

[22] **Ellinor**

Nei, nu skal jeg fortælle noget. Tænk, fru Kent, dere ved, hun, som skrev til sin mand fra Rom ganske aabenlyst, at hun bedrog ham, – hun ligger nu haabløst syg paa hospitalet af sorg over, at han, den andre, har forladt hende ... og familien vil ingenting ha at gøre med hende mere ...

Agnes

Det er ikke saa, Ellinor, for jeg saa dem tilfældigvis igaar. De gik arm i arm.

Ellinor

Jasaa. Ja, gerne for mig. Han kan vist være bedaarende, men trofasthed trode jeg ikke var hans stærke side.

Fruen

Ja, lad nu det fare. Det er ikke noget at spille tiden med, – en gemen og aabenlys skandalhistorie, som alle folk spytter paa.

[23] **Agnes** (*med et mørkt, smertefuldt blik, uvilkaarlig*)

Aa, men de har da vist – lidt saa meget, begge to, alle tre –

Fruen

Naa, det er ikke noget at forsvare, synes jeg.

Ellinor

Nei, men ved dere, hvem *han* ligner? Jonathan, billedhuggeren. Jo, han gør. Jeg saa ham idag. Dere skulde set ham, da han hilste. Storartet! Papa, han kommer vel iaften?

Konsulen

Han kommer vel nok, da indbydelse er sendt. Saadanne hjemløse fugle har ikke noget imod at komme lidt med. Og denne er nok en ægte vagabond.

[24] **Kontorchef Hellesen**, *en smuk mand paa omkring 45, – haaret noget graasprængt, – og Arkitekt Aaby*, *ind fra høire. De bærer hver sin blomsterbuket.*

Hellesen og Aaby

Godaften! godaften!

De andre

Godaften!

(*De tar hverandre i haanden.*)

Arkitekten

Ja, vi er rigtignok noget tidlig ude. Men jeg havde lovet frk. Ellinor at være en smule dekoratør.

Ellinor

Ja vist. Blomster-arrangementet inde i salen; det havde jeg ganske glemmt.

Arkitekten

Som mand af faget, ved De. Men bevares, hvor De er blændende, storartet!

[25] *(Han bukker for hende)* Maa jeg ha den ære? *(Han rækker hende buketten.)*

Ellinor

Tusen tak. *(Ler)* Hvor vi skal more os iaften. Kom, hr. arkitekt, til værket; jeg rækker Dem palmerne. *(Hun gør dansetrin, drager ham med sig indover til venstre.)*

Fruen *(efter hende)*

Ellinor! Vær nu forsigtig med din dragt! hold kjolen op! ... Staa ikke paa gardintrappen, barn.

Konsulen

Jeg faar nok være med der.

(Ud.)

Kontorchef Helleesen *(har imens nærmet sig Agnes og præsenterer hende nu sin buket.)*

[26] **Agnes** *(staar rank og taus, modtar den mekanisk, men lægger den et øieblik efter fra sig paa et bord. Stille.)*

Den er vist ikke til mig, hr. Helleesen. Giv den heller til tante Adéle.

Helleesen

Hvad? Frk. Agnes, hvad skal nu dette betyde igen?

Agnes *(som før)*

Det er feil adresse, siger jeg Dem.

Fruen *(har vendt sig om, ser fra den ene til den anden)*

Ja, jeg maa ogsaa spørge, Agnes. – Hvorfor staar du der som en støtte? Hvorfor er du ikke pyntet?

Agnes *(en smule usikker i stemmen)*

Fordi jeg helst ikke vil være inde iaften.

[27] **Fruen** (*skarpt*)

Sludder! Hvad er det for vanskeligheder? (*til Hellesen*) Aa, hr. Hellesen, vil De ikke gaa ind i salen til de andre. Jeg taler med Agnes, (*nikker opmuntrende efter ham*) Det skal nok greie sig. (*til Agnes*) Hvad er dette for paafund, barn? Nu i sidste Øieblik.

Agnes (*stille*)

Jeg *kan* jo ikke, tante Adèle. Det er ganske, ganske umuligt.

Fruen

Og det siger du nu, samme aften, sagen skal offentliggøres. Vil du gøre skandale?

Agnes

Det blir ikke skandale. Sagen er jo ikke kendt endnu.

[28] **Fruen**

Aa. Baade den ene og den anden ved allerede ...

Agnes

Ja, det er ikke min skyld, at Ellinor og du selv –. Hvorfor er dere ikke mere forsigtige.

Fruen (*haanlig*)

Og du, end du selv? Har du kanske ikke ladet ham kysse dig? Tror du ikke, jeg saa det igaar aftes.

Agnes

Ja, netop derfor. Netop efter dét *kan* jeg ikke. Aldrig mere. Det blir første og sidste gang.

Fruen

Naa, det er storartet! Og han skulde ikke være god nok. Du, en forældreløs pige, som maatte være glad til. Og hvad [29] vil du gøre nu? Tror du, vi kan ha dig gaaende her aar efter aar? Hvad i al verden har du imod Hellesen med ét? Han, som har kendt dig lige fra dit trettende aar, da du kom hid.

Agnes

Jeg har ingenting imod ham uden det, at han vil gifte sig med mig. Og kanske

én ting til.

Fruen (*skjult agtpaagivende*)

Hvad er dét?

Agnes

Nei, det var ikke noget –. (*bøier af, indtrængende*) Tante Adèle, du kan ikke mene, at jeg skal gjøre dette for at være dere alle til vilje – og fordi jeg er i en vanskelig stilling her –

Fruen

Den vil ialfald ikke bli lettere herefter. Og nu har vi da skandalen gaaende.

[30] **Agnes** (*oprørt*)

Skandale? det er din eneste tanke. Gid jeg aldrig kom til at gøre værre skandale end det ...

Fruen (*vedblir*)

Skammeligt ... sætte os alle i gabestok ... udsætte for omtale ...

Agnes

Tante Adèle, du faar mig til at sige mere end jeg vil! Her er ingen fare, jeg kan jo være blit syg. Og om der hviskes i krogene! Dere er jo ikke bange, dere – heroppe i den store verden – for andet end aabenbare fakta, for det, som kan bevises. Alt det andet, det dækkes jo over. Forlovelsen er ikke offentliggjort. Og imorgen ... ja, imorgen er jeg herfra.

Fruen

Du? Nu skal vi faa høre. Hvor vil du gaa hen?

[31] **Agnes**

Det ved jeg ikke endnu. Jeg vil gaa ud i den vide verden, did skæbnen vil. For dét har jeg vidst længe, at her, – i dette liv her, – hører jeg ikke til.

Fruen

Hvad er det for noget taabeligt snak. Hvor du kan irritere en! Det er, som at høre din mor ...

Agnes

Aa, nævn ikke mor. Hende kendte ikke du ...

Fruen

Nei, jeg havde ikke evne til at forstaa; hun laa for høit, kanske. (*Roligere*) Hvad er det for noget vrøvl, barn. Hvor vil du gaa hen? Du, som ikke engang har lært noget. Vil du kanske søge dig plads som lærerinde eller sidde paa et kontor?

[32] Agnes

Ja, gid jeg havde gjort det for længe siden, gid jeg havde lært noget. Men det passed sig jo ikke, at et af medlemmerne her sad paa kontor. Og dere havde altid, altid brug for mig herhjemme. (*afbedende*) Nei, jeg bebrejder dig ikke ... Men de penge, jeg havde efter far og mor, de er gaat med til finere klær og til flere fornødenheder, end jeg af naturen har. Nu har jeg en sparebankbog med 200 kr. tilbage. Og dem har jeg tænkt at benytte bedre.

Fruen

Jo, de rækker vist langt. Hvad er det, du «tænker» paa.

Agnes

Jeg vil leve for dem, saa længe jeg kan, – ude i Guds fri natur! Det er ikke saa længe til vaaren nu! Jeg vil gaa ud i livet for at lære, for at søge ... Der findes vel [33] et sted en plads for mig. Her er en fremmed verden.

Fruen (*indigneret*)

Du er jo vanvittig. Hvad er det for tilbøieligheder, du har? Vil du gaa fra hus og hjem som en eventyrserske? en zigeunertøs, – bohémienne? – Jo, det er takken, man har. Du, som vi har hegnet om i flere aar, opdraget sammen med vor egen datter inden hjemmets trygge mure. Som nu kunde faa en bra mand, selve dette hjems bedste ven. Men der er din mor igen: en vagabondnatur, en fremmed langt borte fra. Der er blandingsblod i dig, og ulykke for min bror, at han nogensinde traf hende ...

Agnes

Vagabondnatur? sig en fri natur, en *oprindelig*, en, som kunde skille ægte fra uægte. Og fars ulykke ved at træffe hende, – ja, det var kanske den, at han [34] ikke kunde *overleve* hende, (*knuger hænderne, uvilkaarlig*) Aa, far, – mor, – hvor jeg længter! ... Et hjem, siger du. Ja, der var et hjem ... og der var et helt forhold, saa helligt, saa enkelt ... livet mellem to, det, som varer – livet ud! Jeg

tror paa det!

Fruen

Ja ... hvem negter dig det. Tro du bare ...

Agnes

Dèr trængte aldrig noget at dækkes over. Men her! Aa, tante Adèle, du tvinger mig, – ja, jeg vil tale lige ud engang! Hvad er det for hjem, hvad er det for hegn? Og hvad er alt dette, som sker og hviskes om i krogene, det, som gaar saa godt an, saa længe det bare gaar *hemmelig* og ikke kan bevises. (*Gaar hen og ser hende lige i øinene*) Tante Adèle! jeg vil sige det, for du skal ikke fordømme mig, fordi jeg gaar nu: At jeg véd, hvem han er – eller har været – han, som du kakler «hjemmets bedste ven». [35] Han, som du nu vil, at jeg skal gifte mig med – kanske for at binde ham fastere til huset?

Fruen

Barn! Hvad vover du at sige ...

Agnes

Jeg *vover* ikke ... og jeg *bebreider* dig ikke ... men jeg *ved*.

Fruen (*blæser haanlig*)

Ved ...

Agnes (*nikker*)

Ved, ja. Kan ikke bevise. Nei. Men jeg ved, husker, fra aar tilbage, lige siden den sommernat i haven, da jeg var 14 aar! Jeg har tænkt over meget i det sidste, *maattet* lægge sammen. Indtil et par ord, jeg hørte dere tale igaar aftes! Men aldrig [36] skulde jeg *nævnt*, hvis du ikke havde villet gifte mig med ham.

Fruen

Ja, men ved Gud, Agnes ...

Agnes

Jeg skønner det altsammen. Du kan jo ikke undvære ham – gaaende her i huset – og heller end at miste ham ganske, afstaar du ham til mig. Saa blir han da i familien.

Fruen (*har sat sig ned, betaget, hun tørrer sig over panden med lommestørklædet.*)

Stakaandet.)

Ja ... tro, hvad du vil, du. Men hvad du end tror ... saa daarlig er jeg ikke, at jeg skulde ville ... hvis der *nu* var ... Naa! Ja, en skal opleve mangt og meget. Men du skulde vide, du, som dømmer ...

[37] Agnes

Jeg dømmer ikke. Bare dem, som dømmer *de andre*. F. ex. dem, som er mindre behændige.

Fruen

Aa Gud, ja ... Vi er alle skrøbelige, alle syndere for Gud! men faar haabe paa Kristi blod, som renses fra al synd.

Agnes (*smiler uvilkaarlig*)

Nei, *det* tror jeg ikke paa. Det er jo hedensk. Et blodoffer, en «aflad», som menneskene bruger til sovepude. «Der skal gjøres regnskab for hvert utilbørligt ord», staar der. Vi faar vist svare hver for os.

Fruen (*tørres sig igen*)

Hys, barn, du taler ganske bespottelig. Gaar du aldrig i kirke? Men hvad jeg vilde sagt: Du skulde vide, du, hvad *jeg* [38] har maattet gaa igennem i mange aar med ham, min mand ... alle *hans* hemmelige veie.

Agnes

Véd jeg det ikke –. Og jeg har syntes synd paa ham og foragtet ham! Onkel Lützen, saa djærv, statelig ... altid lige god for verden! Fordi de ved at vogte sig! Der gaar de paa samme tid og holder saa ængstelig fast paa sin værdighed, ikke en flig maa løftes – for verden! Nei, da heller ofre hemmelig baade skæbner og hjerter, – andres!

Fruen (*reiser sig*)

Ja, men ved du hvad. Sin værdighed, den faar en da sandelig holde paa.

Agnes (*ler*)

Nei! Hvorfor ikke heller kaste den af i høi foragt – for den «offentlige mening»? [39] Aa, en kunde jo gerne faa lyst til – ja, netop at gøre «skandale», som dere er saa ræd for. En ordentlig, ærlig en!

Fruen

Du skulde vogte dig!

Agnes (*igen alvorlig, lidt sørgmodig*)

Ikke for skandalens skyld. Ikke for at udfordre, trodse. Men jeg mener, – ja, at jeg *kunde* måske komme til at gøre det.

Fruen

Ja, det skulde bare mangle.

Agnes

Jo. For der ligger da gerne noget ægte til grund for det, som kaldes saa. En stor, hel følelse, ja, måske endog noget rent. Sommetider i al fald.

(*Hun staar tankefuld.*)

[40] Ellinor (*ind*)

Men, mama, hvor blir du af? Flere gæster er alt komne. Jonathan er kommen, (*ærgelig til Agnes*) Jeg maa sige, det er lumpent af dig at gøre alt det opstyr i sidste minut! Kom, mama, det gaar ikke an. Du maa jo ta imod og præsentere. Jeg har aldrig set paa magen!

Fruen

Ja, gaa nu, gaa bare ind igen. (*Vinker med haanden*) Jeg kommer efter, kommer øieblikkelig. (*Opgivet*) Ak, Gud, hvad er der at gøre! og forlovelsen, deklARATIONEN, mange ved om det, – det vil bli snak (*opgivet og vred*) Ja, efter dette faar du reise, Agnes. Du kan virkelig ikke være her.

Agnes

Jeg reiser. Se her – (*gaar et øieblik ind til høire, kommer tilbage med en haandkuffert og sit overtøi*) Jeg har alt pakket. Jeg turde ikke vente – om det skulde komme til det **[41]**yderste. Det andet skal jeg hente siden. Farvel, tante Adèle, og tak for alt ...

Ellinor (*kommer i det samme, tar morens haand og drar hende med*)

Mama, nu *kommer* du. Jeg maa præsentere dig for Jonathan, den berømte billedhuggeren. Du kan tro, han er statelig; men gruelig rar. Nu har han alt sagt mig ti komplimenter i ét minut!

(*De gaar begge indover, Ellinor ser sig ikke om.*)

Fruen (*vinker med haanden mos Agnes*)

Farvel, farvel ... har ikke tid ...

(De gaar.)

Agnes (tar stille paa sit overtøi, vil ta haandkufferten, stanser, ser sig om. Knuger hænderne sammen, ser op. Sagte)

Far, – mor! vær med mig nu!

(Hun tar kufferten og gaar ud til høire.)

Teppet falder.

AKT II

[45] *Vaar. En national festdag, udover eftermiddagen.*

(I forgrunden til venstre en frilufts - kafé med træer og telte. Overfor til høire en murbygning, hvortil fører en stentrappe med gelænder. I mellemgrunden bred gade og en aaben plads. Byen ses i baggrunden. Flere større, festlige bygninger, nationale flag og grønne kranse.

Et broget liv over scenen. Undertiden ses optog drage forbi, korporationer med faner, mai-optog med kranse, guirlander og blomster, fantastiske optog. Mennesker af alle klasser ses komme og gaa, elegant klædte damer, herrer; folk fra landet, haandværkere, arbejdere, bondepiger etc. Dog ingen trængsel eller rastløshed. Undertiden musik til processionerne; musik høres ogsaa ellers stundimellem, fjernere og nærmere.)

Fru Lützen, Ellinor, kontorchef Helleesen og arkitekt Aaby sidder ved det forreste bord i kafeen. De er ved at bryde op.

[46] **Arkitekt Aaby**

Men skal vi ikke heller bli siddende. Det er et bra sted, dette. Her er saa god udsigt.

Ellinor (sætter sig igen)

To minutter til. Men husk, De har lovet at vise mig monumentet.

Fru Lützen

Der er vist saadan trængsel, Ellinor.

Ellinor

Uf, se de to fulde mændene. (ler) De er ganske salige, og alligevel har de lyst til at slaas. Gud! bare de ikke kommer hid.

Arkitekt

Vær ikke bange. De har jo mig. (Ellinor ler, de veksler blikke. De to fulde fjerner

sig igen.)

[47] **Fruen**

Det er ubehageligt med den blanding af alle klasser paa de store festdage.

Hellesen

Sig heller, at man blandes for lidet. I udlandet sker det hver dag, derfor begaaes der ikke slige excesser. En ser næsten aldrig fulde folk. Det er galt, som det er, her hjemme. (*Han ser paa sit ur.*)

Fruen

Vil De gaa, Hellesen?

Hellesen (*adspreedt*)

Ja, jeg skal være et sted.

Fruen

Nu gaar vi allesammen. Sid lidt. Jeg skulde tale med Dem om noget.

[48] **Hellesen** (*resigneret*)

Til tjeneste.

Ellinor (*peger*)

Nei, se hende dèr! saa høit tilveirs. (*De ser alle paa et optog*) Ligesom en Gudinde! Skøn var hun.

Arkitekt

Kære! det var jo Florence King, den bekendte varieté-sangerinde.

Ellinor

Nei, var det? Jeg har hørt om hende. Og hendes tilbedere. Kanske De er en af dem? – Det maa være et fornøieligt liv, de fører, saadanne.

Fruen

Nei, Ellinor. Saadant maa du ikke sige. Det mener du ikke.

[49] **Ellinor**

Jo, da. (*ler*) Mama er saa bange bestandig. Men jeg synes, det maatte være interessant. Tænk, være en saadan kunstnerdronning. For et eventyrlig og afvexlende liv!

Fruen

Barn, du kender ikke til, hvad du taler om.

Ellinor

Jo; og jeg skulde gerne ville optræde saadan – og faa blomster og bli feiret og være deilig! Aa, deilig, bedaarende skøn vilde jeg være! Faa dere til at dø for min skyld ... *(ler igen.)*

Arkitekt *(sagte)*

Eller gøre os lykkelige? *(Han reiser sig)* Men skal vi altsaa gaa, frk. Ellinor?

Fruen *(til de to)*

Kære, vær nu forsigtige. Pas paa hende i trængselen, Aaby.

[50] Arkitekt

Fruen kan være rolig.

Fruen

Og kommer dere saa hjem og spiser iaften?

Ellinor

Ja, mama, men det er ikke saa vist. Kanske vi træffer nogen andre og gaar lidt paa galei. Det er frihedsdagen idag. Adjø! Adjø, Hellesen.
(De to gaar.)

Fruen *(sukker)*

Hun er saa djerv, det barn. Lig sin far ...

Hellesen

Ja, men dristigere. *(Smiler)* Den kan bli farlig. Hedt blod ...

[51] Fruen

Jeg raar ikke med hende. *(Hun har reist sig)* Men gaar vi saa? *(ser ømt paa ham)* Vi to gamle ogsaa?

Hellesen *(lidt stødt)*

Jeg føler mig ikke gammel. Sjelden har jeg følt mig yngre end nu.

Fruen *(varlig)*

Nei, nei ... jeg mente det jo ikke saa alvorlig.

(De gaar.)

Opvartere sætter i orden og tørrer af det forreste bord. Selskaber ved de fjernere

kommer og gaar.

En opvarter (*til en anden*)

Mathisen! Bestilte du Rüdeshaimereren?

[52] **Den anden**

Rüdeshaim? Nei, champagne var det.

Den første

Tosken! idag var det Rüdeshaimer. Skal vide, hvad det blir imorgen? Og jagu betaler han for sig ogsaa. Men nøit dig nu, gut! ned i kælderen med dig, for retnu har vi dem i farvandet.

Den anden (*nøler*)

Ja, og jeg skal gerne expedere her, jeg, – om du kanske vil ta dig en fristund...

Den første

Ho! nei, den lurder vi ikke – fan deise mig!

Den anden (*ærgelig, tyk i mælet*)

Nei, du tænker nu bare paa de – drikkepengene, du!

[53] **Den første** (*ler*)

Ingen sludder i valsen! ned i kælderen med dig. Her skal det anden honnør til, end hvad en saadan kan præstere. Se der, hører jeg dem i trappen. Det var heldig, bordet blev ledig.

*(Den anden forsvinder, første opvarter bukker og skraber for **Jonathan, Exner, Gerhardt** og **Balle**, som kommer ud fra bygningen overfor. De gaar nedover stentrappen. Jonathan og Gerhardt bærer kranse af egeløv om haaret.)*

Gerhardt

Se her. Her ser vi ligesaa godt.

Jonathan

Ja, og her generer ikke røgen. (*De sætter sig*) Men i herrens navn, Gerhardt. Vil du sidde med den tingest paa?

[54] **Gerhardt**

Naa. Skal du endelig være den eneste, som er bekranset?

Jonathan (*tar sig til hodet*)

Har jeg den paa endnu? Ja, saa kan den sgu sidde. Kellner, oberkellner!

Vinen.

Opvarter (*kommer styrtende med glas*)

Øieblikkelig.

Jonathan

Vi venter. Det gaar an at vente paa noget godt. Og det Guds velsignede veir, og vaaren og friheden og den glade fuldskaaben derborte! Her hjemme er alt sig ligt, om en har været 8 aar borte og kommer hjem igen. (*Han hæver det tomme glas*) Skaal!

Opvarter (*kommer styrtende med vinen. Skænker i.*)

[55] **Gerhardt**

Ja, og vi er de samme, Jonathan. Bare at det nu er Rüdeseimer og ikke brunt øl, og ikke en hybel med tre vægge, men en kafé.

Jonathan

Er dét hele forskellen?

Exner

Ja, vittighederne, de var saamen lige gode dengang.

Jonathan

Den, som havde noteret dem! Men nu siger jeg ikke vittigheder mere; nei, det er netop forskellen. Jeg gaar dybere, jeg er blevet tænker, et menneske i udvikling, mine herrer! Og mine dybe og symbolske tanker, dem former jeg ikke i fattige ord, nei, jeg hugger dem i plastisk og uforgængeligt marmor. Skaal! (*De klinker og drikker*) Ah, det er egentlig vrøvl, dette [56] med en tanke. En statue, som har en *tanke*? Hvad?

Balle (*har taget hatten af*)

Det er symbolet, symbolikum, symbolisme. Den tænker ... nei, *jeg* tænker. Min tanke svømmer i et hav af himle. Den menneskelige sjæl enten tænker eller sover – sover. Skaal!

Exner

Jeg tror, Balle har faat en stor sorg at drukne. Han gør ikke andet end drikke idag.

Jonathan

Ja, *han* springer alle stadier over, baade det glade, det elskovsfulde og det krakilske og kommer strax i det søvnige. Men han finder et korn alligevel. Den menneskelige sjæl enten tænker eller sover. Ja, det er netop det, den gør. Og derfor, mine venner, [57] er vi *ikke* de samme. Nei, vi befinder os – om jeg saa maa sige – i udvikling.

Balle

I hvad ... Naa! Jeg trode, det var en melkevei.

Jonathan

Hm... *(med et sideblik)* Lad ham svømme om i sin melk, vi holder os til Raenthaleren. Eller hvad det er ...

Gerhardt

Det blir et slags melkepunsch.

Jonathan

Au. Vær saa god, 5 øre. *(Han tar sin krans af hodet og sætter den paa Balle)* Sov Sødt, du ægte søn af Silén! *(vinker)* Hei, Kykliky! *(En liden gut, som har leget i gaden, kommer. Til gutten)* Spring op i atelieret og hent min hat. *(Gutten gaar op stentrappen, kommer snart efter tilbage med hatten, som Jonathan sætter paa hodet.)*

Exner *(beskuer vinen gennem sit glas)*

Ah! tilværelsen ...

[58] Jonathan

Ja, *du*, Exner, du er nu slet ikke den samme. Du er gift.

Exner *(nikker, drikker)*

Ja, *det* er udviklende, kan dere tro.

Gerhardt

Og du, Jonathan, tænker vist paa at bli det.

Jonathan

Gør jeg? Vakte du min slumrende tanke? Der ligger noget og drømmer i mig, men det har vist ikke form. Det er bare saa at sige i begyndende udvikling. Ja, jeg er kommen hjem igen, mine inderlig kære [59] venner, for at prøve livet her

hjemme og vinde erfaring. Og jeg har været i udlændighed og slidt ondt og levet under et halvt sammenstyrtet tag i 5 maaneder og skabt mine bedste ting der. Men nu har jeg guid paa lommen og arbejder ikke meget. Kellner! mere af den sort! (*Han tar op penge og sedler*) Den dyre vin skal flyde, og det herrens mammon er foragteligt og skabt til at rulle! Er det ikke et fænomen, ja, et mærkeligt fænomen, mine venner: Man kan simpelthen ikke arbeide, naar man har penge, skønt man absolut ikke arbejder for at tjene dem. Ikke jeg, nei.

(*Opvarteren trækker op og skænker i. Jonathan betaler og strør om sig.*)

Exner

En skønner, at *du* ikke er gift.

Jonathan

Lærer en da at passe bedre paa sine penge? Vel, jeg venter paa at lære ogsaa [60] det; vi er her for at lære. Livet er kort og kunsten lang. Ja, kunsten – arbeidet. Ved De, hvad det gælder?

Gerhardt

Nei! Fortæl os det!

Jonathan

Dere ved det. Det gælder først og sidst at være *fyldt* af noget. Den menneskelige sjæl enten tænker eller sover. Og er den ikke fyldt af noget, saa laver den sladderhistorier eller skravler politik og følger derved bare en naturlov. Ti disse tankebaciller, de staar aldrig stille i os. Men jeg udbringer en skaal for hvers dyre hemmelighed og maal ... for livets store *arbeide*, for den fyldende interesse. Mandens værk, hver mands livsværk, – det bedste, vi har!

(*De løfter sine glas og drikker.*)

Gerhardt

Men *kvinden* da?

[61] **Exner**

Og giftermaalet?

Gerhardt

Ha, ha! Hvilken ivrig propaganda, du fører. Den er mistænkelig. Nei, men se der! Der kommer nogen, som ikke er gift. Nei, ikke paa nogen maade.

(De ser paa en korporation, som drager forbi.)

Jonathan

Hvad skal *den* betyde?

Gerhardt

Det er medlemmerne af «Den hvide vinge». En gammel og kendt institution.

Jonathan

«Hvide vinge». Hm, nytter ikke mege jeg kender dem. De er utrolig gode danseheste og lægger overhaands og ubegribelig ^[62] *meget* i at holde en dame om livet. De dyrker sædeligheds-bacillen, sætter den under renkultur, til den strutter af sundhed, blir spillende frisk ... Hm. Farligt det.

De andre

Ha, ha! Bravo, Jonathan.

Jonathan

Nei, det er altsaa en misforstaaelse, mener jeg; men slet ikke egentlig videre latterligt. Tvungen forsagelse dur ikke; vi er – om jeg saa maa udtrykke mig – i udvikling. De fleste maa i *gennem* for at komme *over*. Jeg siger: Lad de baciller dø, forraadne ... prøv hvad alt er værd, ja, smag paa bærmien, til du længes efter det *rene!* (*Han ser sig om, tar sig til hodet*) Hvor er det?

Exner

Ja det var kvinden.

[63] Gerhardt

Og giftermaalet ...

Jonathan

Hold mund snart. Vi er ikke komne saa langt.

(*De blir ved at tale og betragte de forbigaaende.*)

Agnes Reinhart ses glimtvis i folkevrimlen. Hun er mørktklædt, bleg, ses først alene. Derefter i samtale med en dame; de peger hen i retning af kafeen og ser ud til at aftale noget. Senere atter alene.

Jonathan (*sidder og ser. Om lidt, til de andre, som halvt i tanker.*)

Se det kvinde-ansigt der, – det hode. Det er fysiognomi. Fængslende ... Bleg, øine ... sort, krøllet haar under russisk hue. En Sonjafigur. Hm. Mærkeligt.
(*Han falder helt hen.*)

Gerhardt (*om lidt*)

Nu, Jonathan.

[64] **Jonathan** (*henter sig*)

Ja. Jeg tænkte paa noget.

Gerhardt

Sig frem, du meget talende. Det flyder med manna og honning fra dine læber.

Jonathan

Naa, hvorfor sige? – Jo, jeg skal sige det. Jeg tænker paa en dyr hemmelighed ... mit livs store værk. Det, som jeg skal gøre nu.

Gerhardt

Hvad skal du gøre? Sig frem.

Jonathan (*reiser sig, løfter sit glas*)

Jeg hugger en statue af *skæbnen*. *Min* skæbne og alles, skæbnen, som møder os og siger: Du *maa!* du *vil!* Ti vor [65] egen vilje, det er halvdelen afvorskæbne; den er fri ... men udgaar fra en mystisk, forud *vidende* konstellation – deroppe! Jo, det er saa! Og den statue, den skal være i en kvindes skikkelse, en kvinde med gaadefulde øine, som rækker en en kalk –

Exner

Den ide er ikke ganske daarlig.

Jonathan

Og øinene skal sige: Du maa drikke. Du maa ville det – nei, du vil. Og man vil, hvad øinene taler. (*Efter en pause*) Jeg saa hende nu ... har set hende iaften, det ansigt. (*Ser sig om*) Hvor blev hun af?

Gerhardt (*ryster paa hodet*)

Hun er borte.

(*Hurra og jubelraab længer borte. Der falder et øie- blik sterk og skøn musik ind. Under det følgende mørknes det lidt efter lidt.*)

[66] **Jonathan** (*sætter sig, ryster tankerne af*)

Ja. Ikke nu. Der ligger ting og drømmer under i ens bevidsthed ... Lad dem ligge! Men denne dag er skøn! Det er vaar, jeg er glad idag. Alt smiler, fugle synger for mig ogsaa, og jeg er ikke længer syg, fattig. Nei! mine gode venner! Jeg

har været i uleilighed for mange ting; nu arbejder jeg ikke meget, jeg – om jeg saa maa sige – jeg *lever*. Og heldet smiler til en, livets døre aabner sig. Man sidder paa bløde hynder og indaander parfume, fineste parfume iblandt.

*(Han reiser sig med ét, tar sin hat dybt af og hilser. **Ellinor** og en veninde, fulgt af arkitekten, gaar forbi.)*

Jonathan *(sætter sig)*

Se! Hun smilte ogsaa. *(i stemning)* Kendte dere *den* dame?

Gerhardt

Det var jo frk. Lützen. Generalkonsulens datter.

[67] **Exner**

Du kommer jo der i huset.

Jonathan

Har den ære.

Gerhardt

Det er nærmest hofkredse.

Jonathan

En mærker det ikke meget. Jeg er sivet derind som flere steder, i det sidste. Man blir snart hel verdensmand. Jo, jo.

Gerhardt

De holder aabent hus for berømtheder. Det er nok især frk. Ellinor, som sværmer for det dekorative og det, som er paa moden.

[68] **Jonathan**

Vil du være saa god at lade være at raljere! Det er elskværdige mennesker. Og den pige, det barn – hun ler saa velsignet, klingende høit!

Gerhardt *(nikker, halvt hen for sig)*

Ja, freidig nok.

Jonathan

En kan sige, hvad en vil. Der er noget trygt, et vist dæmpet og dirrende velbehag ved at færdes i det liv. Ja, man ser paa tingene, høster ny erfaring. Har endog opdaget, at man sværmer for elegance, komfort, – og silkeraslen af

dameslæb! (*Ler*) Jeg, fattiggutten! Naa, skaal! En skaal for livets modsætninger.
En driver did, skæbnen vil.

(*Der er nu mere stilhed, livet høres fjernere. En- kelte lys tændt hist og her.*)

[69] Gerhardt

Apropos, drive. Jeg synes, det mørkner. Klokken er henved 9. Skal vi nu ikke drive hen et sted og spise aften?

Jonathan

Du siger noget. Eller nei ... Jeg gaar ikke ud iaften. Der er noget, jeg skal gøre, (*lægger haanden over panden*) Og iaften maa det ske. Venter jeg til imorgen, er det væk. Hør nu ... nei! Gaar du hjem til din kone, Exner?

Exner

Min kone? Tror du, hun sidder alene hjemme? Nei, hun er ude og morer sig, far. I al uskyldighed og ærbarhed, forstaas.

Gerhardt

Ja, lad os haabe det. Og da gaar vi to ungarle hen i logen. Dig ved jeg, det ikke gaar an at overtale, Jonathan. Men **[70]** denne synderen her? Hvad i evigheds navn skal vi gøre med ham?

Jonathan

Det var, hvad jeg vilde sige: Ham følger jeg. Jeg trænger en spasé tur for at klare begreberne. Følger ham hjem, Og saa ... Hei, Kykliky! (*Gutten kommer.*) Gaa ind i kafeen og bestil nogen smørbrød og en halv øl til mig, til jeg kommer tilbage. (*peger*) Derop. Hoi – vent! Du har spist, vel?

Kykliky

Ja.

Jonathan

Gaa saa selv med – op og læg dig.

(*Gutten gaar.*)

(*Gerhardt har taget kransen af Balles hode. Han rører paa sig og vaagner.*)

Jonathan (*hen til de andre*)

Naa, du Bacchuss broder! har du studeret melkeveien og de syv sfærer, saa følg **[71]** nu vore fjed paa jorden. Hvor er din hat, min ven. (*Han sætter den paa*

ham.)

Balle (*gnider øinene, ser omkring sig*)

Jeg er ikke fuld. Jeg har ikke sovet. Hvem siger det? Du Jonathan? Værsgo', fortsæt hvor du slap. Vil dere alt gaa?

Jonathan (*tar ham under armen*)

Kom nu, du glædens fyrbøder.

Balle (*modsætter sig*)

Tak, jeg kan godt gaa alene.

(De andre ler, drager ham med sig indover.)

En opvarter gør istand paa bordet og tørrer af. Folk gaar forbi. Om lidt kommer **Agnes Reinhart** fulgt af **kontorchef Hellesen**.

[72] **Agnes**

Tak, jeg er ikke bange. Jeg tør saa godt vente alene. Det kan ikke vare længe, før hun kommer nu. Vi aftalte klokkeslet.

Hellesen

Tror De, jeg vil lade Dem alene. Det er jo snart helt mørkt.

Agnes (*smiler*)

Nei, slet ikke. Det er ganske vaarligt, ser De ikke det? Og maanen kommer op. Jeg ber Dem, hr. Hellesen, gaa fra mig nu. Og spørg ikke om mere. Jeg har gaat saa meget idag Og er træt. (*Hun sætter sig ned.*)

Hellesen

Ja, netop derfor. Og jeg behøver ikke at spørge. Frk. Agnes, jeg har været oppe i Deres logi. De var flyttet igaar.

[73] **Agnes**

Og hvad saa? Hvorfor – hvordan vidste De, hvor jeg bode?

Hellesen

Det undersøgte jeg. Folkene sa, De var flyttet, men De havde ikke givet nogen adresse for mulige bud eller breve. Vil De ikke sige mig, hvor De nu er flyttet hen?

Agnes

Hvorfor skulde jeg sige Dem det?

Hellesen

Hvorfor skulde De *ikke* sige mig det?

Agnes (*ligefrem*)

De maa gerne vide det. Saa skønner De, at det ikke nytter. Jeg har ikke faat noget værelse endnu, men skal være hos [74] den dame inat, som jeg venter paa her. Jeg hjælper hende med noget ...

Hellesen

Javel, men De kan ikke skjule for mig ... Tror De ikke jeg ved, at De ikke har flere penge? De *kan* ikke skaffe Dem et værelse. De staar snart ganske paa bar bakke ... De har kanske ikke spist idag. (*Ser ned ad hende*) Deres kjole, – dragt –

Agnes

Og selv om det var saa. (*Træt*) Jeg har jo sagt Dem det, hr. Hellesen. Jeg ønsker ikke at ta imod nogen hjælp af Dem. (*Opgivet*) Aa, jeg er træt. Om De vilde være saa snil at gaa.

Hellesen (*reiser sig*)

Vel, jeg gaar nu, jeg vil ikke plage Dem. Men De kan ikke forbyde mig at forhøre [75] mig om Dem og følge Deres spor. Og kommer De i nød, frk. Agnes, da haaber jeg at faa lov til at vise i gerning, at De ikke eier nogen bedre ven end jeg. Hvis De vidste ...

Agnes (*ligefrem, rækker ham haanden*)

Farvel, hr. Hellesen. Det er snilt, at De gaar nu. Jeg vil bare gerne faa sidde lidt her og hvile, (*nikker*) Farvel, farvel!

(*Hellesen gaar.*)

Agnes (*sætter sig tungt ned, støtter hodet i haanden.*)

En opvarter (*om lidt*)

Undskyld! Jeg turde spørge, om De kanske er den dame, som skulde vente her. Vente paa en anden dame?

Agnes

Ja, det er mig.

[76] Opvarteren

Da skulde jeg hilse fra den anden dame, at hun var forhindret fra at komme, da hun var buden med paa den store folkefesten. Hun var her for en stund siden.

Agnes

Jasaa. Naar – naar slutter den festen?

En opvarter

Aa, den varer vist baade til to og tre.

Agnes

Og gav hun ingen nøiere besked? Gav hun Dem ingen nøgle til mig?

En opvarter

Nei, Hun sa ikke mere. Hun havde saadan hast. *(Ser op og ned ad hende. Deltagende)* Men frøknen skulde heller gaa med paa festen. Det blir grom fest, kan Di tro, og [77] baade for store og smaa. Hele betjeningen her har fri, for hid kommer der vist ikke flere iaften.

Agnes

Ja, De skal ha tak for beskeden.

(Hun blir siddende, venter paa, at han skal gaa.)

Opvarter *(nøler)*

Ja, undskyld, men –. Vi skulde nok lukke her. For betjeningen har fri, ser De. *(Agnes reiser sig, blir staaende, ubesluttet.)* Vi trækker bare teltvæggen for. Saadan. *(Løfter haanden til hatten, vil gaa, stanser.)* Nei, kom heller og bli med, da – frøken!

Agnes *(ryster paa hodét og vinker ham fra sig. Opvarteren gaar. Hun gaar et par skridt, stanser, staar igen ubesluttet. Hun sætter sig i træthed ned paa stentrappen og læner sig til rækværket. Falder lidt efter lidt hen i en døs eller let søvn. Det er nu helt maanelyst. Sagte musik høres fra og til i afstand.)*

[78] **Jonathan** *(kommer. Han har tændt en cigar, nynnner lidt til musikken, ser sig om, betragter himlen. Nærmer sig, vil gaa op. Han faar se Agnes. Staar taus et øieblik. Derefter uwilkaarlig og dæmpet)*

Hvad er det? Hun? Der sidder hun ... Det er ansigtet, trækkene *(iagttagende)* ja, der er det! *(blir staaende, grunder tankefuld, ser)* Mærkværdig.

Agnes *(rører paa sig, slaar øinene op, reiser sig og stirrer paa ham.)*

Jonathan *(efter en kort taushet, rolig, venlig)*

Hvorfor sidder De alene her ude i natten, barn?

Agnes (*efter et øieblik*)

Jeg sad og hvilte. Jeg var træt.

(*De ser vist paa hinanden.*)

[79] **Jonathan**

Hvordan kom De hid?

Agnes

Jeg skulde møde en.

Jonathan

Og han kom ikke?

Agnes

Nei, den jeg skulde møde, kom ikke.

Jonathan

Besynderligt ... Hør, sig mig: (*gaar nærmere*) hvor bor du? Hvem – hvem du?

Agnes

Jeg er ... (*stolt*) Jeg er, den jeg er.

[80] **Jonathan** (*nikker*)

Javel. Den du er. Rigtig! Jeg har set dig før. Du heder Sonja!

Agnes (*smiler*)

Gør jeg? ja, kanske det.

Jonathan

Du smiler. Hm. Du staar saa rank der, saa rolig, lidt bleg ... Du er vist ikke bange?

Agnes (*ser paa ham*)

Nei, jeg er ikke bange.

Jonathan

Kender du mig?

[81] **Agnes**

Jeg ved ikke ...jeg tror ... Jo. Jeg maa ha set Dem.

Jonathan

Jeg heder Jonathan. Er kunstner, billedhugger.

Agnes

Aa ...

Jonathan

Hvad tænkte du nu?

Agnes

Ikke noget.

(Pause.)

Jonathan *(tar sig til panden)*

Det er skæbne-trækkene, figuren, hodet ...

[82] Agnes *(fjerner sig et par skridt)*

Jonathan *(ligesom bange, hurtig)*

Hvor gaar du hen?

Agnes

Jeg ... *(ryster paa hodet)* Jeg ved ikke.

Jonathan

Hjem? Jeg skal følge dig.

Agnes

Jeg har ikke noget hjem.

(Hun vil igen fjerne sig.)

Jonathan

Ikke noget hjem. *(Efter hende)* Men barn hvor vil du gaa hen?

[83] Agnes *(knuger hænderne, i skjult smerte)*

Jeg – jeg ved det jo ikke. Lad mig gaa.

Jonathan

Hør ... Sonja! Lad mig tale med dig. Du kan gøre mig en stor, stor tjeneste; du ved ikke, hvor stor. Ja, hør: Der er noget ved dig – noget uforklarlig! Du er den, du er, siger du ... Jeg forstaar. Og vilde ikke sige til dig som til en anden: Gaa hjem med mig! Men alligevel siger jeg det, hør paa mig: *(peger op)* Dèr oppe

sover et barn. Gaa med mig derop, lad mig tegne dit ansigt, dit hode – din skikkelse. Jeg har ledt længe, længe ... nu begynder det at forme sig, (*peger paa panden*) herinde, forstaar du. Gør det. Og siden kan du gaa ind i alkoven og hvile. Jeg sover i atelieret. (*Efter en taushed*) Er du bange for mig? Sig nei!

[84] Agnes (*ser paa ham, rolig, aabent*)

Jeg er ikke bange. (*staar taus*) Men vil De sige mig: Tror De paa «skæbnen»? ja, jeg mener, det som kaldes saa?

Jonathan

Om jeg tror paa en skæbne? Ja, det ved himlen, at jeg gør.

Agnes

Da er det vel den, som har ført mig hid. Der er kanske en mening med det. Og Deres ansigt lyver ikke. Jeg tror Dem, naar De siger, at deroppe sover et barn!

Jonathan

Tak!

(*Han gaar et par trin op ad stentrappen, aabner døren, lar hende gaa ind og følger.*)

SCENEFORANDRING

[85] *Jonathans atelier. Temmelig nøgent, uregelmæssigt, hist og her skulptur, gamle ting, vaaben, skjolde etc. Høit til loftet og overlys. Tidlig morgen.*

Jonathan sover paa en løibænk. Gutten i en krog.

Jonathan (*reiser sig helt op, ser omkring sig. Han lukker vinduet op, solen siver ind.*)

Ah!

(*Han ser mod døren til et rum indenfor mod baggrunden, tar et papir og betragter det. Gaar omkring og nynner. Gutten vaagner, reiser paa sig.*)

Jonathan

Ha, ha! Ja, se at komme dig op. Hvad har vi for en dag idag, Kykliky?

Gutten (*søvnig, gaber*)

Idag er det fredag.

[86] Jonathan

Hei, vil du se at bli vaagen! Fredag, sa du? Nei, gu er det ikke fredag. Det er helligdag, ser du ikke det? Ser du ikke solen der? Vær glad, gut. Det er helligdag.

Vi skal arbeide idag.

Gutten

Men det er nu ikke søndag alligevel. For det var torsdag igaar.

Jonathan

Ho! du lille kranglefant! Gaa ned og faa fat i noget frokost til mig i restauranten – til os. Til to, sig.

Gutten

Skal jeg bede om dobbelt portion?

Jonathan

Ja, foruden dine egne smørbrød. Du var vaagen igaar aften jo? Du ved, (peger) der er en derinde.

(Gutten nikker, gaar.)

[87] **Jonathan** (spaserer omkring igen, nynner, ser ud af vinduet, ordner nogen sager borte i et hjørne. Gaar til døren i alkoven og lytter et øieblik)

Jo, hun er oppe. (Gaar fra døren igen, ler stille for sig selv, staar grundende) Der var noget ved den pigen – ligesom langt borte fra. Kendt – og fjernt, en jente, dame – eventyrerske? Nei, umulig.

Agnes (om lidt, kommer fra alkoven. Hun bærer enkel mørk kjole, lidt aaben i halsen og foran ærmerne. Hendes teint er varm og hvid, haaret dybt mørkt, øinene lyser, solskæret falder lige paa hende.)

Jonathan

Godmorgen! Nei, staa slig. Kære, staa saadan. Der gaar straalere fra dig. Og du smiler, du smiler –

Agnes

Godmorgen!

[88] **Jonathan** (tagen)

Du gør mig glad ... du, Sonja. Du er den, du er. Ja, det er svaret. (Tier, betragter hende) Har du badet dig derinde? Barn, jeg saa dig ikke helt igaar.

Agnes (ser sig om)

Hvor her er lyst! og høit til loftet. Jeg bode saa længe paa en hybel ...

Jonathan

Bode De ogsaa paa en hybel? Ja, vi er fattige, vi, Sonja. D. v. s. her er ikke saa galt nu, ikke sandt? Naar en har penge, hænder det, at man leier sig et lyst og stort atelier. Saa kommer ideen af sig selv (*nikker*) ja, stundom – af sig selv kommer den, som *du*, ja, netop som du kom igaar! (*ser paa hende, haanden over panden*) Det er over mig, det kommer ... Sonja, du, dit ansigt, dit blik ... det [89] vækker skabertrang, en varm rislen gennem min rygmarv! De vaagner, mine evner, til forhøiet, intensere liv! (*Han gaar omkring paa gulvet, optaget af sine tanker.*)

En opvarter (*med kaffe og frokost paa en bakke.*)

Jonathan

Ah, ha, frokosten. Vær saa god, sæt den paa det bord der. Tak.

Agnes (*ligefrem*)

Skal jeg skænke for Dem?

Jonathan

Ja vel, ja. Tak. Aa, dette vidunderlige sollys! Vaar ... og kvindehænder i min [90] stue! Det er en stund siden nu. (*Han sætter sig ved bordet, ser paa hendes system*) Vakre hænder, ikke altfor smaa. Jeg forstaar mig paa hænder. Jeg kan læse af dem, hvad De kanske ikke vil sige.

Agnes (*smiler*)

Læs hvad De vil Og kan. (*Hun skænker for ham.*)

Jonathan

Kom, sæt Dem. Spis, barn, vi maa styrke os, begge. Vi skal kanske arbeide. (*Hun har sat sig, han blir ved at tale*) Deres hænder, ja. Det er ikke arbejdshænder, ikke letsindige hænder ... Der er en rørende, noget hjælpeløs, ubenyttet kraft (*nikker*) Ja, det er saa ganske Dem altsammen. Nei, jeg spør ikke om noget.

Agnes

Der er heller ikke meget. Jeg gaar did, skæbnen fører mig.

[91] **Jonathan**

Kastet ud i verden, som jeg selv. Har De hverken far eller mor?

Agnes

Nei, hverken far eller mor.

Jonathan

Og er ikke bange for noget i verden. De sa det igaar. (*Læner sig tilbage*) Der lyser ud af Deres ansigt noget som hos den, der har en stærk tro.

Agnes

Ja. Jeg tror, at hvad der skal ske det sker.

Jonathan (*nikker, gentar*)

Det sker. Og vor vilje?

[92] Agnes

Den regnes med – og *vides*, kanske.

Jonathan (*skyder stolen tilbage, reiser sig, gaar lidt, stanser*)

Sonja, Sonja, det var godt, du kom nu. Jeg trængte dig saa saare, saa hoilig! (*Agnes har ogsaa reist sig*) Som du staar der, er du gaadefuld, som det, en har set i drømme, som det, en kender og ikke kender ... Og min skæbne-statue, det er dig, det er jo dig! I hvert spil i dit ansigt, hvert udtryk ... i din haandbevægelse, din skikkelse. Du rækker mig kalken, og drikke den maa jeg! Hvis du vil hjælpe mig, da skal jeg nu snart gøre mit livs skønneste værk! Det stolteste!

Agnes (*ser vedholdende paa ham, mens han taler. Om lidt, alvorlig*)

Hvordan kan jeg hjælpe Dem?

[93] Jonathan

Kort og godt: Ved at være min model. Helt ud, fuldt ud. (*Skygger med haanden over øinene*) Det kommer, jeg kan arbeide, idag kan jeg arbeide. Vil du, Sonja? Er du ræd for mig? – Du kender mig, du sa det. Jeg kender dig fra før, fra evighed kanske. – Vi er kendt, vi to. Der er samme blod i os. Jeg sér paa dit udtryk, at du forstaar, hvad jeg siger.

Agnes (*sagte*)

Ja, jeg forstaar, hvad De siger.

Jonathan

Vil du da?

Agnes

Jeg kender Dem, synes jeg, som jeg kendte min far og mor engang. Men ...
(*Hun brister i Graad.*)

[94] Jonathan

Graater du? graat ikke! Sonja, velsignede ... (*Han kaster sig med ét ned foran hende, bøier hodet mod sømmen af hendes kjole*) Barn, hør mig, svar mig: Tror du paa indvielsen, paa kunsten for kunstens skyld? tror du paa mig, at jeg bare vil ét: naa det høieste?

Agnes (*staar stille, ser ned paa ham, det klarer i hendes udtryk. Efter en pause, barnligt*)

Ja, – ja, jeg tror ... at De vil kunne gøre et kunstværk! (*gentar, sagtere*) Tror paa Dem ... paa indvielsen ... Deres ansigt bedrager ikke. (*Reiser hodet*) Hvis De har brug for mig, saa tag mig.

Jonathan (*blir i den knælende stilling.*)

Teppet falder.

AKT III

[97] Høst. *Et lidet, tarvelig, møbleret værelse med skraavægge. Seng henne i et hjørne. Til venstre en hesthaars sofa. Et lys brænder paa et bord.*

Agnes Reinhart, *halvt liggende paa sofaen. Hun bær en løst siddende dragt og haaret i en flette nedover ryggen. Ser mat og bleg ud.*

Kontorchef Helleesen (*gaar op og ned paa gulvet. Stanser undertiden og iagttar Agnes, grunder, gaar igen. Stanser, ryster, paa hodet*)

Det er, som jeg siger. Og gid De havde hørt paa mig for længe siden.

Agnes

Jeg kan ikke høre paa andre. Jeg maa gaa min egen vei. De skal ikke bry

[98] Dem om mig, hr. Helleesen. Det har jeg sagt Dem før.

Helleesen (*ser paa hende, omkring sig*)

Og her ligger De alene. Nu mod vinteren, i et værelse, som ikke har en ordentlig ovn engang. De, som kunde ha baade lys og varme.

Agnes

Jeg har, hvad jeg behøver.

Helleesen (*blir ved*)

Bleg og trodsig. Med opreist hode midt i Deres forladthed. For det kan De ikke negte, Agnes. Han har forladt Dem.

Agnes

Kanske.

[99] Helleesen

Sikkert. Dèr er jeg øienvidne. Han drages mere og mere mod Ellinor. Han kommer der næsten hver dag nu.

Agnes

Jeg ved det.

Helleesen

Fortæller han Dem alt?

Agnes

Nok i al fald.

Helleesen

Og alligevel? – Kan De ikke engang slaa den mand af tanken? Ser De ikke, – ser De ikke, hvor liden og almindelig han er? Et ægte mandfolk! Nu, da De har givet ham alt, slænger han Dem fra sig.

[100] Agnes (*efter lidt taushed*)

Det er ikke sandt. jeg har ikke givet ham «alt», som De siger.

Helleesen

Har ikke *De*?

Agnes

Nei.

Helleesen (*ler*)

Det skal De faa mig til at tro. (*Ryster paa hodet*) Nei, Agnes, De maa og skal ud af det. De er syg og svag, alene og uden venner ... De gaar lige lukt ødelæggelsen imøde. Jeg kan redde Dem, og jeg *vil*; jeg har stærke arme, jeg vil bære Dem bort fra alt dette her. De har ingen *ret* til at sige nei, ikke nu længer. Vi to, vi staar nu paa lige trin.

Agnes

Hvad mener De med det?

[101] Hellesen

Bare det, at verdens moral og dom nu gælder ligesaa meget Dem, som mig. Det kan nu ikke længer være nogen hindring for Dem, det, – som jeg ved, at De ved, – mit gamle forhold til Deres tante.

Agnes (*smiler lidt*)

Verdens moral og dom? Det er jo bare teorier. Tror De, jeg vilde bry mig om det, hvis ...

Hellesen

Det er altsaa ikke det?

Agnes

Nei, det er ikke det.

Hellesen

Ja, men jeg var Deres ven engang! De havde ikke noget imod mig, snarere ...
[102] jeg tar ikke fejl. Der var noget i Deres øine, som –

Agnes (*ler*)

Aa ja, kanske. I den alder, da alle har noget at sværme for. Som 15 – 16 aar ...

Hellesen

Ja, dengang. Aa, jeg har set Dem bli voksen og udvikle Dem, og –

Agnes

Paa samme tid, som –?

Hellesen

Ja, paa samme tid. Det forhold kender De ikke, helt fra først af. Jeg var ung, endel yngre end hun. Jeg var i Deres onkels forretning, arbeided hjemme paa hans kontor. Og *han* var aldrig hjemme, sjelden eller aldrig. *Hun* var alene, trist [103] og nedtrykt, – saa betrode hun sig til mig, det er den gamle vise, og saa –. Men jeg har aldrig været glad i hende, aldrig *saadan*. Jeg var glad i *Dem*, helt fra Deres 15de aar. Aa, De med Deres lange, sorte fletter. Jeg tænkte: *hun*, hun skal engang bli min hustru.

Agnes

Ja, men det kan jo aldrig bli.

Hellesen

Og De vil ligge her, saa som det nu er. *Han* gaar til Ellinor, siger jeg Dem.

Agnes

Ja, De siger det.

Hellesen

Han elsker hende, hører De. Og han er *svag*! Svag for elegance, for det «fine», [104] crême de la crême – som alle opkomlinger. Tænk, hvilke formaaende forbindelser, en af byens bedste familier. Han er ked af sit fattige liv; det skader ikke at bli taget en smule under armene. De kender Ellinor! hun har ikke noget imod at faa en berømt mand. Hun ved at ta ham, den skøierungen. Han er idealist og naiv, han danner et billede af hende efter sin forestilling om det fine, det rene ... skønt hun er nærmere demimonde, demimonden i high life. Netop den, han kender i forgrovet skikkelse fra sit eget omstreiferliv, og som han egentlig har en skræk for.

Agnes

Det ser ud til, at De har fulgt med.

Hellesen

Det har jeg. Jeg har fulgt tingenes gang, med skinsygens skarpsyn, jeg negter det ikke ... ham som Dem ... Jeg ser udviklingen, skal vel vogte mig for at forpurre

noget. Men skændigt er det!

[105] Agnes

Hvad er skændigt?

Hellesen

Forføre den ene og forlove sig med den anden. Medlemmer af det samme hus.

Agnes (*reiser sig halvt*)

Hellesen, det kan være det samme, hvad andre tror. Men kan det være Dem

til nogen glæde: Jeg har aldrig været hans. Og han ved ikke engang, hvem jeg er.

Hellesen

Véd han ikke, hvem De er?

Agnes

Nei.

Hellesen

Naa, da begriber jeg bedre hans freidighed. Men Dem, (*ryster paa hodet*) Dem [106] begriber jeg aldeles ikke. (*Efter en pause*) Har De virkelig ikke sagt ham det?

Agnes (*ryster paa hodet*)

Hellesen

Men hvorfor? – Og hvad er dette for et slags indviklet forhold ... (*staar stille og ser paa hende*) Jeg tror Dem ikke. De indbilder mig ikke, at De kan leve i tamt venskab eller «kameratskab» med nogen mand. En mand kan det ikke. (*lidenskabelig*) Han vil bære Dem – lig Sappho – op gennem fire etager, om De blir tungere og tungere. Agnes, Agnes ... (*nærmer sig*)

Agnes (*reiser sig, staar paa gulvet med tindrende øine*)

De skal ikke tale saadan. Jeg er ikke Deres, bare tanken paa det er udenfor al natur. Hvis De ikke vil, at jeg skal faa afsky for Dem, saa skaan mig ... lad os [107] være venner ... (*rækker ham et øieblik haanden i bevægelse, slipper*) Aa, Gud! Jeg foragter dere – og jeg synes synd paa dere, mænd, skabningens herrer! saa afmægtige, afhængige ...

Hellesen

Af en overmægtig naturlov, ja.

Agnes

Det kan være.

Hellesen

Ja. Og De er netop af dem, som tilgir, fordi De forstaar. De er mild, Deres hjerte er godt. Den, som kunde vinde Dem! Men De staar, De er syg! De maa ikke ... (*han vil igen nærme sig.*)

Agnes (*holder ham fra sig*)

Jeg er ikke syg. Jeg er stærkere end De, end dere alle. Hellesen, det er sandt, [108] at man tilgir lettere, naar man forstaar. Men vov ikke at komme mig nær! De forstaar ikke ... nei, men De skal vide det og saa gi mig fred: at jeg tilhører én eneste mand, en, som er gjort af samme stof som andre, – den, jeg aldrig har tilhørt, og (*sagtere*) kanske aldrig kommer til at gøre det. Med liv og sjæl og for livet, ja, jeg véd det! (*Hun holder haanden for øinene, vakler tilbage til sofaen.*) Saa. Kan det nu være slut?

Hellesen (*staar halv forskrækket. Efter taushed, sagtere*)

Men jeg vil Dem jo ikke noget ondt. Ikke andet end hjælpe Dem, hvis jeg kan. Ti hvor skal det bære hen? De er aldeles væk – ubegribelig, hvis det var en anden, vilde jeg ikke længer se til den side. Han bryr sig jo ikke om Dem, han gaar fra Dem, syg og daarlig, som De er. Han kommer aldrig tilbage, tro De mig ...

(*Det banker.*)

Agnes (*reiser sig halvt og lytter i spænding*)

Han kommer. Det er ham ... jeg kender hans banken. Kom!

Jonathan (*kommer, staar paa gulvet, ser fra den ene til den anden, tar sig i det og hilser. Til Hellesen*)

Skal vi træffes her?

Hellesen (*lidt usikkert*)

Ja ... frk. Agnes og jeg er gamle kendte

Jonathan

Kan være det, ja. Nei, lad mig ikke, forstyrre. Vil De alt gaa?

Agnes

Vi var færdige.

Hellesen

Ja, jeg tror ... Der var vist ikke mere. Farvel!

[110] **Agnes**

Farvel!

(*Jonathan hilser, Hellesen gaar.*)

Agnes (*sidder halvt opreist, taus, ser paa ham, forventningsfuld*)

Jonathan (*aabner halvt sin side frak, blir staaende, iagttar hende*)

De er lidt bevæget, synes jeg. Forstyrred jeg kanske?

Agnes

Slet ikke.

Jonathan

De kender den mand? Ja, jeg har forresten set Dem sammen før, engang.

Agnes

Det er hr. Hellesen. De kender ham vist ogsaa.

[111] Jonathan

Jo. Vi træffes iblandt. (*Lidt kort*) Hvordan gaar det idag?

Agnes

Tak. Det er ikke saa slemt ...

Jonathan

De ser ikke bra ud. Nei, De gør ikke. Alvorlig talt, barn, De bør sende bud efter en læge. Hvorfor vil De ikke?

Agnes

Der feiler mig ikke noget videre. Bare mathed ...

Jonathan

Saa blev det en slut paa det. Sygdom (*ryster det af*) uf! Er man endelig selv færdig, skal en gaa og se paa andres. (*Ser sig om*) Her er koldt. Trist belysning. Hør nu, Sonja! De kan ikke længer bli boende her.

[112] Agnes

Men kære ...

Jonathan

De Penge faar De sandelig ta imod og leie Dem et bedre værelse.

Agnes

Jeg har jo faat modelpengene.

Jonathan

Aa, det. Jeg har gjort det bedste arbeide i mit liv, og Dem har jeg at takke for det. Min statue vil gøre mig berømt, og imens ligger modellen og dør.

Agnes

Statuen ... Er den udstillet?

Jonathan

Ja, idag. Imorges.

[113] **Agnes**

Hvor?

Jonathan

Henne i «Central». Det store lokale.

Agnes (*gentar*)

Idag. Og imorgen ... (*sagtere*) imorgen kommer skandalen.

Jonathan (*er gaat bort til ovnen, tar et vedtræ og begynder at spikke fliser*)

Hvad siger du?

Agnes

Nei, ingenting.

Jonathan

Her er altfor koldt. Lægger De ikke i ovnen for Dem? Det er jo slutten af oktober. (*Han blir ved at spikke, begynder at lægge i ovnen.*)

[114] **Agnes**

Ovnen er ikke god.

Jonathan

Nei, jeg ser det. Men naar det kommer an paa dét, (*han lægger i*) saa har jeg stelt med endnu daarligere ovne end denne. (*Han faar det til at brænde. Sætter sig en stund ved ovnen, støtter hovedet i hænderne. Pause*) Hvordan har De egentlig havt det ... siden jeg var her?

Agnes

Siden sidst De var her? Det er en stund siden.

Jonathan

Ja, det er saa. Jeg har havt travlt ...

Agnes

Har De?

[115] **Jonathan**

For en del.

Agnes

Hellesen siger ... ja han kom til at fortælle, tilfældigvis, at der har været soirée hos konsul Lützens. At De var der.

Jonathan

Jo, jeg var der (*Ler, reiser sig*) Vil De tro, jeg dansed. Ja, de unge damer fik mig til at danse galoppade, men vals, det fik de mig nu slet ikke til. Der er jo maade med alt, nemlig.

Agnes

Ja, hvorfor skulde De ikke danse og more Dem. (*Pause.*)

Jonathan (*hastig, pludselig*)

Frk. Ellinor, ja ... har De set frk. Lützen? Nei, der er slig *glæde* over [116] hende... Apropos, Sonja! Ja, det var jeg skulde sagt. (*Han stanser.*)

Agnes

Hvilket?

Jonathan

Jo, hvordan har De havt det – her? (*ser sig om*) Siden vi taler om det ... Hellesen? hvorfra kender De ham?

Agnes

Jeg ... jo ... jeg kender ham.

Jonathan

Kender ham. Jeg ... jo, jeg kender (*Mørk*) Ikke mere. Nei, aldrig *mere*. Jeg vidste det.

Agnes (*ser fast paa ham*)

Der er ikke mere.

[117] **Jonathan**

Er der ikke mere? Jo, der er mere, mere paa alle kanter. Der er ting, jeg ikke

sér igennem. I begyndelsen er det ingenting. De er den, De er ... Sonja, det ord var saa vakkert!

Agnes (*smiler*)

Ja.

Jonathan

Og naar De smiler slig ... Hm. Men 5 maaneder er en lang tid, Sonja. Jeg er træt.

Agnes

Er De træt. (*angst*) Ja, jeg ved det.

Jonathan

Træt. (*stærkt*) Jeg vil væk, jeg vil ryste det af mig. Dem og mystiken og lidelsen [118] og det altsammen. Det er, hvad jeg vil. Her er saa mørkt hos dig. (*Pause.*)

Agnes (*sagte*)

Ja, nu er det høst. Husker De ivaar? da var det lyst ... Hvor lyst det begyndte.

Jonathan

Ja.

Agnes

Det var helligdag hver dag, sa De. Og hvor De kunde arbeide. – Hvorfor kunde det ikke vare ved?

Jonathan

Saadant varer aldrig ved. Der kommer den dag før eller senere, da en ikke kan. Slige halve forhold er umulige, unaturlige. Men De skulde gaat med dengang, Sonja. [119] Da havde det været bedre for Dem nu. Ja, selv om De aldrig skulde se mig mere.

Agnes (*efter en taushed*)

Jonathan ... jeg ved, jeg forstaar hvorfor De er kommet her idag.

Jonathan

Det er godt, at De forstaar det. Det gør det lettere for mig at tale. Ja, jeg negter det ikke. Jeg er kommet hid iaften for at sige Dem ... for at løse et baand, som aldrig nogensinde blev knyttet mellem os, fordi De gav for lidet – og

forlangte for meget.

Agnes (*gentar mekanisk*)

For meget, (*efter ny taushed*) Hvor gaar De hen? Reiser De?

[120] **Jonathan**

Nei. Jeg reiser ikke. Jeg har bundet mig herhjemme.

Agnes

Har De bundet Dem ...

Jonathan (*kort og bestemt*)

Jeg blev igaar forlovet med Ellinor Lützen.

Agnes

Ah! (*hun sidder stille, ser stumt og ligesom ventende paa ham.*)

Jonathan

Og da ved De, at vi maa være færdige. Det har varet længe nok. De har lidt, og jeg har lidt ... det er sidste gang. (*Han vender sig rask imod hende*) Sonja, De forstaar, at det maa saa være.

[121] **Agnes** (*nikker.*)

Jonathan

Men jeg vil forsikre mig om, at De ikke har det ondt, at der er nogen, som sørger for Dem ... Aa, disse ... (*stamper med ét i gulvet*) Sig mig: har De venner? Hvem var det, De skulde møde i natten dengang? Første gang, jeg traf Dem?

[122] **Agnes**

Det var en dame.

Jonathan (*staar taus og ser paa hende*)

Siger De sandt? – Hvorfra kender De Hellesen? Hvad gaar han her efter, han? Hvem er De? En eventyrerske? – Det er som allerhelvedes evige pine, at en aldrig kan bli færdig med Dem.

Agnes (*smertelig*)

De piner Dem selv ... Aa, hvor De gør det.

Jonathan (*rolig, mildere*)

Ja, men hør, barn. Forklar mig nu: Kan De huske den aften, da De graat saa meget. Den aften, da jeg havde bedt Dem om det. Erindrer De?

Agnes

Ja.

Jonathan

De tilstod mig lige ud, at De var glad i mig. At jeg var Dem mere end far og mor, sa De. Hvorfor vilde De da ikke – hvad jeg bad om?

Agnes (*sagte, ser paa ham, ryster paa hodet*)

Men De brød Dem jo ikke om mig ikke saadan. (*Hun retter sig, stoltere*)
Jonathan, [123] jeg *vilde* ikke. De fortalte mig om de andre. Disse atelieroplevelser. Og om hende fortalte De. Jeg *kunde* ikke, nei, jeg kunde ikke; jeg maatte ligesom vente, Vente ... (*hun ser frem for sig.*)

Jonathan

Vente? paa hvad?

Agnes

Paa noget *større*. Jeg forstod, at det ikke var der, det store, – det, som varer.

Jonathan

Tror De paa det, som varer? Har De set det?

Agnes

Ja.

Jonathan

Hvor?

[124] **Agnes**

I forholdet mellem min far og mor. Jeg maatte tænke paa det altid.

Jonathan (*staar og ser paa hende*)

Underlige pige. Der er modsætninger, som jeg aldrig blir klog paa. Deres væsen, Deres maade at leve paa – det hører ikke sammen. Jeg kender Dem, og kender Dem ikke.

Agnes

Jeg har aldrig løiet for Dem.

Jonathan

Hvor det er mørkt her. Dystert som tvilen selv. Hvor De ser syg ud, De har tabt Dem, Sonja. Husker De, hvad De sa engang, da jeg bad Dem meget, fordi jeg pintes af Deres nærhed, som mænd pines, fordi de er mænd: De sa: *Kunde De [125] gøre mig til Deres hustru? – Hvor faldt De paa det?*

Agnes

Jeg ved ikke – nu mere. *(Da han knapper sin frak til, halv sagte, bævende)* Gaar De?

Jonathan

Jeg maa gaa. *(staar lidt, siger)* Det er sandt ... De skal nu ikke mangle noget. *(Han tar op sin tegnebog, lægger to røde sedler paa bordet.)* Jeg har faat forskud ... Se her, Sonja, lov mig nu, at De leier Dem et bedre værelse.

Agnes *(har reist sig, hun gaar henimod ham, stanser. Peger paa bordet, siger med dæmpet ild og i sindsbevægelse)*

Tag Deres penge tilbage, jeg rører dem ikke ... tag dem tilbage, hører De! *(knuger hænderne)* Vær barmhjertig, aa menneske, mand, forstaa! Gør ikke dette øieblik endnu tungere, bitrere, *(i halvkvalt hulken, som hun bekvæmper)* De gaar fra mig, De ... Jeg [126] skal ikke se Dem mere, og De vover at byde mig erstatning i penge! Jeg rører ikke Deres penge. *(Peger bydende paa bordet)* Tag dem!

Jonathan *(tar dem taus, ser paa hende)*

Sonja, hvem er De? For sidste gang.

Agnes *(stille)*

Naar De ikke trode mig ... naar De ikke kender mig, for min egen skyld, som den jeg er, i mit inderste indre ... da kan det vist være os begge ligegyldig, hvem jeg er – i samfundet.

Jonathan *(staar paa gulvet, uvis)*

De har ret, kanske. *(Han gaar nogen skridt mod døren, vender sig)* Farvel, Sonja.

Agnes

Farvel! *(i bevægelse, bønlig)* Vent lidt.

[127] **Jonathan** (*staar ventende*)

Agnes

Deres penge vilde jeg ikke ha ... men giv mig et eneste minde! Giv mig den lille lermodellen, som De formed statuen efter. Til erindring om det, som var saa lyst!

Jonathan

Naar jeg kunde det! Men den *er* ikke mere, den er ødelagt. Jeg var ikke fornøjet med den. Og hvad gør det ogsaa? Vi har jo den store i marmor, min skæbnestatue, den, vi skal bli berømte paa begge to. Jeg sender den paa salonen til vaaren. [n1](#)

Agnes (*staar med sammentrykte hænder*)

Statuen ... den i marmor, den nøgne, kyske, dit livs skønneste værk! (*sagtere*)
Men for verden skandale, den nøgne skandale ...

[128] **Jonathan**

Hvad siger De?

Agnes

Det var ikke noget ... Farvel! og gid De maatte faa glæde af Deres værk!

Jonathan

Glæde, ja. De siger det saa profetisk. Sonja, gaa og sæt Dem, hvil Dem –. De taaler ikke at staa. Glæde? Ja, jeg tror det. Farvel! og tak!

(*Han gaar hurtig.*)

Agnes (*knæler ved en stol, støtter hodet i hænderne. Sukker hen for sig*)

Ikke det engang. Ikke den lille lermodellen. (*Hun reiser sig, ser op, løfter hænderne frem for sig*) Skæbne? – Jeg tror at hvad der skal ske, det skér!

Teppet falder.

SCENEFORANDRING

[129] *Hos konsulens. Ettermiddag. Modtagelse til te. Flere gæster ankomne. Staaende og siddende grupper, levende samtale.*

Fru Lützen og flere ældre damer omkring bord i salonen, til højre. De passiarer, syr og hækler. Tre-fire unge damer staar til venstre i forgrunden; et par herrer, deriblandt **arkitekt Aaby** og **løitnant Morell**, gaar fra og til. Længer i baggrunden

flere ankommende. Senere **kontorchef Hellesen. Ellinor** og en pige skænker te inde ved buffeten og byr om.

En ung dame (*til venstre*)

Ligheden? Er der lighed?

En anden

Om der er lighed.

En tredje

Nei, har du ikke hørt det, Milly. Jeg vidste det alt igaar.

[130] **Den første**

Er det sandt?

En fjerde

Er det mulig?

Den anden

Ja. Og tænk ... (*Blir ved at tale halv sagte.*)

En ældre dame (*fra sofaen*)

Der kan De se, hvad sa jeg?

En anden

Nei, var det andet at vente. Hun skulde jo altid være anderledes end andre.

Den første

Hvor jeg beklager Dem, fru Lützen. Ja, rigtig inderlig gør jeg det. Vi talte længe om det idag, min mand og jeg.

[131] **Fru Lützen**

Ja, herregud! jeg vasker mine hænder.

Den første

Det kan De vist trygt gøre. Saa godt, hun havde det hos Dem i mange aar.

En anden

Og saa lønne Dem med at løbe fra huset og staa ganske almindelig model.

En tredje

Ja, og Gud maa vide, hvad andet. Men tilbøielighederne er vanskelige hos nogen. En faar ikke dømmen for haardt.

En anden

Havde det endda været med klær paa. Men ikke saa meget som et bælte engang.

[132] **En herre** (*som sidder hos, smiler*)

Naa, naa, bedste frue, berolige Dem. Hodet, ansigtet, halsen, det er hende. Resten? det kan man umulig vide.

Den første unge dame (*til venstre*)

Det kan vel ikke være sandt?

Den anden

Ikke spor af klær.

En tredie

Ikke spor. Og tænk ... (*taler halv sagte.*)

Den anden

Tænk en dame! En virkelig dame.

Den fjerde

Nei, før jeg vilde ...

[133] **Arkitekt Aaby** (*nærmer sig*)

Ja, men statuen er glimrende gjort, frk. Benneche.

Den tredie

Aa, De vil vel ikke forsvare ...

Arkitekt

Jeg forstaar mig lidt paa kunstværker. En høihed, forsikrer jeg Dem ... en sublim tanke! Den vil han bli berømt paa.

Den tredie (*til Ellinor, som byder té, fulgt af løjtnant Morell*)

Ja, hvad siger du, Ellinor? Hvor kedelig det maa være for dig. Din egen kusine, og to dage efter din forlovelse ...

Den første

Kommer han hid iaften?

[134] **Ellinor**

Vist kommer han. Vi venter ham hvert øieblik. Pyh, det gør ikke noget. Hellesen siger, han vidste ikke engang, hvem hun var. Det ligner hende.

Den første

Gud, kommer han hid iaften? Hvor gerne jeg vilde se ham.

Løitnant Morell

Det er en bjørn, mine damer.

Ellinor (*ler, de fjerner sig med teen, de andre ler og konverserer.*)

Længere tilbage (*høres mellem ankommende gæster*)

Sidste nyt!

[135] Andre

Slem historie ... beklageligt (*udraab, hvisken etc. De taler sammen to og tre i grupper; Ellinor gaar omkring og taler med enkelte.*)

Fra de ældre damers bord (*høres indimellem*)

Det er frækt ... skandale ... utaknemlighed ... etc.

Ellinor og løitant Morell (*i forgrunden*)

Morell

Jo, det er De. Som taget lige ud af en af Maupassants bøger. Har De læst?

Ellinor

Bevares!

Morell

Jeg tænkte paa Dem i udlandet.

[136] Ellinor (*ler*)

Det er ikke sandt.

Morell

Hvor De kan le ... Deres latter er himmelstormende, der ligger en portion ligegyldighed i den, som risler en som staalklinger nedover ryggen. De sætter Deres fod paa en mands nakke; De er ikke norsk, De er chic.

Ellinor

Er de saadan i udlandet?

Morell

Der var en, som ligned Dem. Berømt chansonette, solgte sig til en millionær; han kom mig i forkøbet. Ikke spor af hjerte, men guddommelig chic og deilig foragtfuld. Herhjemme er det smaatteri. (*Han snur sine barter.*)

[137] Ellinor

Hvordan?

Morell

Der er noget gauche. Se f. ex. der (*peger*) 4 om én. De gør kur til ham, rollerne er forbyttede. Se, frk. Elvig, dette villende blik. Man faar nok af det med disse pigehjerter i en buket.

Ellinor

Ja, De skal jo ha knust saa mange, hr. Morell. Gud, for et rygte, De har.

Morell

Gud, for nogen øine, De har! Tror De ikke, jeg *saa* Dem efter det bal. De kan gi Dem saa deilig hen i en vals.

Ellinor

Den eneste, De dansed.

[138] Morell

Og bare med Dem.

Ellinor

Men De reiste alligevel, hr. løitnant.

Morell

Og De – forloved Dem.

Ellinor (*nikker*)

Med en, som mange andre gerne vilde ha.

Morell

Var dét grunden?

Ellinor

Nei, hvor kan De tro. (*Ler.*)

[139] Morell

Og De tror, at *De* vil kunne gaa rolig til ankers i ægteskabets havn? Med Deres «flammesjæl»?

Ellinor

Hvad behager?

Morell

Jeg tror, jeg reiser til udlandet igen.

Ellinor

Ja, gør det. Nei, gør ikke det da ... Hys! (*vender sig.*)

Jonathan (*er kommen ind. Ellinor gaar ham imøde, han tar hende i haanden, hilser paa fru Lützen og flygtig paa gæsterne, hvis konversation efterhaanden blir mere dæmpet, mens de iagttar. Han gaar hen i forgrunden og taler sagte med Ellinor.*)

[140] Fru Lützen (*om lidt, gaar hen til dem. Til Ellinor*)

Naa? Ved han det?

Ellinor (*peger paa Jonathan*)

Spørg ham!

Fru Lützen

De slemme mand. Hele byen taler om Dem.

Jonathan

Ja, men i herrens navn!

Fru Lützen

Om Dem og Deres model. Forklar Dem nu, forsvar Dem; jeg er vis paa, De kan det. Hende taler vi ikke om.

Jonathan

Hende? Forklare mig. Nei, De maa forklare mig. Folk summer en om ørene **[141]** med dumheder og vil ha greie paa en historie, som lader til at være kendt af alle undtagen af mig.

Fru Lützen

De vidste det altsaa ikke?

Jonathan

Nei, om jeg ved *endnu*. *Hvem* i Guds navn er frøken Agnes Reinhart?

Fru Lützen

Det er jo Deres model.

Jonathan

Naa, den ting begriber jeg da endelig. I lige maade at hun er «kompromitteret», og det er en stor og vældig skandale. Men sammenhængen, frue? *Hvem er hun?*

Fru Lützen

Du gode! Det er jo min brordatter, som er løbet fra os. Vidste De virkelig ikke det?

[142] **Jonathan** (*ryster paa hodet*)

Fru Lützen

Vi trode en stund, at De begge var om det. Det vilde gjort os ondt, for vi er sandelig blevet saa glad i Dem, hr. Jonathan.

Jonathan

Ja ... men *hun*? Hvad er det med hende? Hvorfor løb hun bort?

Fru Lützen

Hvorfor hun ... herregud (*irriteret, forurettet*) spør mig ikke om hende. Vi har havt nok af ubehageligheder i den sag. Hendes navn nævnes ikke mere i vort hus. Naar man løber fra hus og hjem, saa maa det vel være, fordi ens tilbøieligheder ... Min bror gjorde nemlig en mesalliance, skal jeg sige Dem, og saadant ligger i blodet.

Jonathan (*i tanker*)

Ah ...?

Fru Lützen

Hun var altid et vanskeligt barn, hr Jonathan.

Jonathan (*som før*)

Vanskeligt barn. Saa. (*Til Hellesen, som nærmer sig*) Kanske *De*, hr. Hellesen, kan gi lidt besked? De kendte frk. Reinhart godt, sa *De*.

Hellesen

Jo, det er ikke usandhed. Frk. Reinhart og jeg var meget godt kendte. Men nu tror jeg næsten, jeg overlader hende til *Dem*, hr. Jonathan.

Jonathan (*rykker sammen*)

Hvad behager? (*Han blir staaende paa samme plet, det ser ud, som mange slags tanker brydes i ham*)

[144] **Hellesen** (*gaar fra ham, han og Fru Lützen blir staaende i samtale. Han ryster paa hodet, man hører ordene*)

Totalt ødelagt ... folkesnak! ... skammelig frækhed, uhjælpeligt... skandaløst. Den var for drøi!

Fruen (*sagte, smilende*)

Er De helbredet, Hellesen?

Hellesen

Jeg tror det.

Ellinor (*om en stund, nærmer sig Jonathan, smilende*)

Hvad tænker du paa?

Jonathan (*ser et øieblik aandsfraværende paa hende, henter sig, slaar pludselig om*)

Min glædes dronning! Jeg hilser dig, jeg er din slave, (*kysser hendes haand*) Dit smil og dit blik ... de gaar altid som [145] vin og ild gennem mine aarer. (*Ser sig om*) Her er lyst! Er her ikke selskab iaften? Jeg kender jo mange af disse mennesker ... (*Høit og lydeligt til gæsterne*) Mine damer Og herrer, hvad siger De om en dans? Skal vi ikke holde bal iaften ogsaa?

Flere unge damer

Jo! jo!

(*Stor og lydelig tilslutning blandt gæsterne, især damerne, enkelte jubler og samler sig om ham.*)

Jonathan

Vel, vi begynder strax. Glæden høit i tag. Faar jeg danse med Dem, frøken? – Med Dem? (*Han løber om og tar snart den ene, snart den anden om livet. Damerne flygter, ler, river sig løs halv paa skrømt og nærmer sig igen.*)

Løitnant Morell (*i forgrunden, snur sine barter og ser til*)

Ha, ha! Her leger man: Bjørnen er ikke hjemme. Plukke – plukke bjørnebær!

(En stormende vals spilles inde paa pianoet. Flere herrer tar damer. Teppet falder under livlig dans.)

AKT IV

[149] **Jonathans atelier**, righoldigere og mere elegant og moderne udstyret end i 2den akt. Ettermiddag. Lyset falder dæmpet ind, det er begyndt at sne udenfor.

Statuen, halv tildækket, staar i mellemgrunden til høire. **Gerhardt** holder paa at ordne folderne paa det overdækkende klæde. **Habel**, kunstkritiker, i nærheden; han har tegnebog og blyant og gør undertiden noticer.

Habel (taler med lidt udenlandsk – ikke gebrokket – accent.)

Overmaade udtryksfuld, betagende, ja sandelig. Gjort, hvad man kalder con amore, ingen døde punkter, sjældent værk. Jeg takker Dem, hr. Gerhardt. De har gjort mig en stor tjeneste.

[150] **Gerhardt** (bukker)

Aa, jeg bér.

Habel

Vil De sige hr. Jonathan, naar han kommer, at jeg ventede paa ham her. At jeg skriver til «Deutsche Rundschau» og til «Revue des revues», for det første. Statuen skal jo til Paris?

Gerhardt

Det var meningen. Til vaaren.

Habel

En forsmag skader ikke. Jeg priser mit held. Jeg var i udstillingen idag; men der var den altsaa ikke. Saa fandt jeg paa at gaa lige hid. Men hvorfor har han taget den hjem?

Gerhardt

Den skulde afslibes en smule.

[151] **Habel**

Nu, se det er kunstnerens hemmelighed. De aller delikateste finesser. Jeg vilde sige: Her er intet mere at forandre.

Gerhardt (*bukker*)

Hr. Habels altid sikre blik bedrager Dem ikke; ti det er allerede gjort.

Habel (*bukker, smiler tilbage*)

Ah, ha, ser De. Men sig mig, hr. Gerhardt. Hvem er egentlig hr. Jonathan?

Gerhardt

Hans oprindelse, mener De?

Habel

Ja vel.

[152] **Gerhardt**

Jonathan er et ægte barn af folket. For circa 20 aar siden var han en liden fattig gut, som gik og solgte viser og fyrstikker og sligt, her i byen.

Habel

Ja, saadan begynder de. Saa var der vel en eller anden rig velynder, som opdaged ham.

Gerhardt

Nei, Jonathan har aldrig haft velyndere. Det ligger ikke for ham. Al slags «protektion» har i al fald hidtil været ham en gru. Han gør alt paa sin egen maade, maa arbeide «uden forbindtlighed», som han kalder det. D. v. s., han fik lære frit, kunstnerne interesserte sig for ham. Hans egen kunst har saa at sige baaret ham frem.

Habel

Det er meget interessant. Jonathan? er det hans efternavn?

[153] **Gerhardt**

Nærmest hans fornavn. Han kaldtes saa af alle den gang. Senere har han antaget det.

Habel

God klang i det navn, og bedre vil den bli. Den dør, (*peger paa statuen*) det er et genis lykkebarn og mere end et symbol ... det er en guddommelig idé, virkelig født til verden og legemliggjort. Form og tanke i én Støbning. (*Noterer i tegnebogen, smiler*) Vel, jeg skriver ned med det samme. Man maa holde paa

udtrykkene. *(Ser paa sit ur)* Jeg vilde gerne træffe hr. Jonathan. Men min tid er altfor knap, jeg har allerede forsinket mig.

Gerhardt *(ser ogsaa paa sit ur)*

Han maa strax være her, efter tiden.

Habel

Jeg tør ikke vente. Tør jeg bede Dem bringe min hilsen og undskyldning for min ^[154]dristighed at afdække kunstværket. Endvidere min hensigt at anmelde.

Gerhardt

Han skal faa al mulig besked, hr. Habel.

Habel *(tar sin hat)*

Jeg takker Dem. Farvel, hr. Gerhardt. Farvel! *(Søger døren.)*

Gerhardt

Farvel! Nei, udgangen, den er her.

(Følger ham ud til høire. Kommer tilbage, ordner lidt i atelieret, blader i nogen plancher, tænder en cigar og sætter sig til at studere dem, mens han venter.)

Jonathan *(om lidt, fulgt af Kykliky)*

Ah, goddag. Er du her.

^[155]**Gerhardt**

Ja. Og Habel har været her.

Jonathan

Jeg traf ham lige udenfor. Han var næsten ikke til at komme fra. Han vil skrive om mig. Distingveret, forresten.

Gerhardt

Ja vel. Du er tryk i hans hænder. Apropos! Gaar du med hen til Døcker lidt? Du husker, vi lovte ham det.

Jonathan

Ja, men sid og drik et glas vin først. Det er saa velgjørende at være et øieblik i ro. *(Stryger sig over øinene)* Naar verden er med en, har det ogsaa sine sider. Jeg gidder ikke bestilt noget om dagen. Naa, – Kykliky! Hvad staar du der efter? Sa jeg ikke, du skulde gaa og lægge dig?

[156] Gutten

Jo. Skal jeg klæ af mig, da?

Jonathan

Han har forkølet sig, knegten, han har feber. Klæ af dig? Nei, læg dig hen paa løibænken der i hjørnet. Se her er et teppe. (*Kaster det til ham*) Nu skal du faa noget i en ske. Og se saa til, du kan faa sove en stund.

(*Gutten gaar bort i hjørnet til venstre og lægger sig.*)

Jonathan (*sætter en flaske og glass på bordet*)

Her er god gammel Oporto; sygevin saa godt som. Han skal faa den i ske, saa tror han det er medicin, og det hjælper strax. Indbildning, ved du. Smag paa den, Gerhardt, den er ikke ilde. Skaal! (*De drikker, Jonathan holder i en ske, gaar bort og gir gutten, drager teppet om ham. Tilbage.*)

Gerhardt¹²

Har du ta't den lille fyren til dig, du? For alvor?

[157] Jonathan

Ja, ser du ... han er mig til stor nytte, med ærinder og sligt. Og sandt at sige, jeg har vist ikke let for at slippe ham. En voxer sig sammen, det er den hellige vane. Han var helt forkommen, da jeg traf ham første gang, – lig mig selv i gamle dage. Har en gaat dét igennem, saa.

Gerhardt

Ja vel. Og hvordan staar det sig ellers?

Jonathan

Jo. End du?

Gerhardt

Naa, – travlt. Det er en evig trædemølle, det journalistliv. – Og du lever i glans og herlighed? Hvordan gaar det med «udviklingen»?

Jonathan

Jo, saa at sige. Eller ... skal jeg gi en nærmere kommentar til min tilstand, ^[158] saa vil jeg sige, at jeg befinder mig nærmest lig den mand Tannhäuser, der han var kommen ind i Venusbjerget. Jeg er kanske ikke kommen længer end til forgaarden, men selv den er ganske vist attraaværdig nok. Forresten, det rene

vellevnet. (*Han drikker, blir siddende og se ud for sig.*)

Gerhardt

Skaal, du lykkens søn! Herren skal vide, jeg under dig inderlig dit held baade i kunst og i kærlighed.

Jonathan

Ja vist. Det slemme er, en blir blødagtig. Er jeg ikke blit fed, synes du?

Gerhardt (*ryster paa hodet, ler.*)

Jonathan

Jo. En steges i solskin, blir indolent. Jeg tror, herren forsyne mig, jeg ikke kan [159] udrette noget ordentlig, uden jeg har et halvt snes kreditorer slængende i hælene paa mig; – i al fald sulter lidt og fryser lidt og bor i 5te etage og ser fremtiden akavet. Jeg faar ikke gjort det bitterste gran om dagen.

Gerhardt

Naa, herregud! det er da rimeligt. En forlovet mand!

Jonathan

Ja, trolovet ... med selve dronningen derinde i Venusbjerget. Skaal for hende! Hun beruser ...

Gerhardt

Og varmer ...

Jonathan (*reiser sig hurtig*)

Er det ikke koldt her? (*gaar omkring*) Jeg undres ... for gutten.

[160] **Gerhardt**

Jeg synes ikke det.

Jonathan

Men det mørkner. Jeg skal tænde lys. Se denne ... et kunstværk af en lampe. (*Han tænder en liden «maaneskinslampe», den har rødt skær*) De har pyntet for mig her, ser du. De sætter ind saa mange slags ting. Det er slet ikke aldeles ægte kunst altsammen. Men herregud! det forstaar de sig ikke paa. Forresten forstyrer det mig lidt. Ellinor ... hun er her undertiden ... da tænder vi *den* lampe; den har et – om jeg saa maa sige – elskovsglødende skær.

Gerhardt

Jeg forstaar.

Jonathan

Hm. (*Gaar omkring*) Der strømmer saa mange ting ind paa en hver dag. Og en ^[161]uro ... (*tar sig til panden*) Jeg ved ikke, om den er *her* eller udenfor.

Gerhardt

Naa. Det følger vel med berømmelsen. (*Efter lidt taushed*) Ja, der blev du rigtignok staaende med palmer i hænderne.

Jonathan

Hvor?

Gerhardt

I denne «skandalhistorie». Især da arbeidet viser sig at være et mesterværk. Det er sandt: Igaar saa jeg hende, den anden part i sagen.

Jonathan

Hvem?

Gerhardt

Din model.

^[162] **Jonathan** (*rykker til*)

Saa du hende? ... (*efter en pause*) Er hun ude? Hvor saa du hende?

Gerhardt

Det var lige her i nærheden. Igaar, i mørkningen. Hun strøg mig forbi.

Jonathan

Hvordan ... saa hun ud?

Gerhardt

Mørkt klædt og bleg. Mere saa jeg ikke. Ja, *hun* er da ødelagt, forsnakket. Men en faar vel sige, det er hendes egen skyld. (*Etter ny taushed*) Sig mig, skal vi saa gaa?

Jonathan (*adspreedt*)

Jo. Ja, lad os det. Gutten? (*ser derhen*) Han sover. Lampen kan brænde; jeg

[163] blir jo ikke længe borte. Vil du ha en cigar? (*byr*)

Gerhardt

Tak. (*De tænder cigarerne, Gerhardt vender sig i døren*) Vakkert atelier; særlig ved dette eiendommelig erotiske skær. Lykkelige! jeg misunder dig.

Jonathan (*lidt træt*)

Aa, det er ikke altid saa let at vide ... hvem der er værd at misunde.

(*De gaar.*)

*Efter en stund høres et par gange banken paa døren. Deretter pirken ved dørlaasen. Døren gaar op, og **Ellinor Lützen** kommer ind, fulgt af **løitnant Morell**.*

Ellinor (*ser sig om*)

Nei, ingen.

[164] **Morell**

Han maa nylig være gaat ud. Her er frisk cigarrøg, og lampen brænder.

Ellinor

Ja, lampen brænder. Hyggeligt her? Tænk, hvor heldigt, at jeg havde den lille partoutnøgle.

Morell

Nøglen ja. Har han givet Dem den?

Ellinor

For nødstilfældes skyld. Jeg tog den engang. Jeg kommer og gaar, naar jeg vil.

Morell

Naturligvis. Det er Dem, som hersker her. Det merker man.

Ellinor

Paa hvad?

[165] **Morell**

Naa ... her er ligesom en atmosfære af erotik. Den røde lampen har De givet ham, ikke sandt? *Han* forstaar ikke sligt.

Ellinor (*gaar omkring, ler og nynner*)

Deiligt ... deiligt ...

Morell (*ser paa flere ting*)

Og dette andet. Jo, det er altsammen Dem. De skaber eventyr om Dem ... De staar altid indhyllet i et erotisk rødmende flordraperi. Derfor kan jeg næsten ikke holde ud at være her.

Ellinor

Derfor? Hvorfor ikke?

Morell

Jo, alt dette eventyr og al denne deilighed skænker De jo en anden. Her i [166] dette selvsamme rum møder De *ham*. Hvad her kan være passeret, tør jeg ikke tænke paa.

Ellinor (*ler*)

Ja ... hvad her kan være passeret. Er De nysgerrig? Kanske jaloux? Man kan aldrig vide. Kanske vi leger Maupassant her.

Morell

Pin mig ikke.

Ellinor

Hvor har De gjort af Deres vakre mod, hr. løjtnant? Forresten. Han er slet ikke saadan; han er saa løierlig. Sky saadan.

Morell

Han er naturligvis en træstok.

Ellinor

Nei, *aldeles* ikke. Men han tror saa godt om mig. Ja, han vilde vist helst [167] sætte mig helt op paa en pidestal: bare se, ikke røre. Og da faar jeg altid lyst til at pirke ham lidt.

Morell

Saare naturlig.

Ellinor

Men man maa være forsigtig. Jeg skal sige Dem, han har nogen egne anskuelser og stødes let. Jeg tror, man kunde skræmme ham lang vei, saa nervøs, som han er. Men det vogter jeg mig vel for.

Morell

Det lykkelige menneske! nei, var det mig ...

Ellinor

Ja, De! Med Dem taler man ret frem.

Morell

Bare leger lidt gemsel somme tider.

[168] **Ellinor** (*efter et øiebliks taushed*)

Lege, ja! (*ler*)

Morell (*ler ogsaa*)

Nei, De er yr, uimodstaaelig ... den latteren! (*ser vist paa hende*) Lege, ja!
Danse paa randen af en afgrund og falde ned paa fødderne, hvis man falder. Det kan *De*, frk. Ellinor.

Ellinor

Danse? – Ja, men helst paa et glat dansegulv, hvor en kender jorden under sig.

Morell

Saa bortførte jeg Dem i en vals!

Ellinor (*ler*)

Hvorhen, om jeg maa spørge.

[169] **Morell**

Ud! til større forhold! Det er dem, De er skabt for. Skønt De aner det ikke selv ... aa, De ved ikke, hvad det er at leve!

Ellinor

Aa jo, hr. Morell. Jeg er ikke ræd af mig, jeg. (*Ser ham fast i øinene*) Jeg ser verden, som den er.

Morell

Og gaar hen og binder Dem til en blind idealist.

Ellinor

Ja, men han blir en berømt mand (*ler*) og jeg hans hustru – hans stjerne, herskerinde! Ved *hans* side – skønner De ikke det, (*med en haandbevægelse*) ligger

verden for min fod! *Han* allerførst naturligvis. Og kommer der en tid, da han ikke gør det ... (*stanser.*)

[170] Morell

Hvad saa?

Ellinor

Saa la ham dyrke sin kunst og sine idealer, jeg gir ham carte blanche, paa én betingelse.

Morell

Hvilken?

Ellinor

Naturligvis at han gir mig det samme.

Morell (*ler*)

Ja, frk. Ellinor. Livet, ser De – det er som et stort table d'hôte for de udvalgte. Det er bare at ta for sig af retterne.

Ellinor (*med et suk*)

Men saa langt er vi ikke komne endnu.

[171] Morell

Ikke? (*Pause.*)

Ellinor

Nei, hvad skal vi gøre nu? Han kommer vist ikke. Skal vi gaa?

Morell

Nei, lad os vente. Her er saa lunt herinde. Synes De ikke egentlig, her er varmt? De bør ta kaaben af. Faar jeg lov at hjælpe Dem? (*Han hjælper hende med kaaben, lidt dvælende. Siger dæmpet*) Ja. Saadan pleier de at gøre.

Ellinor

Hvem?

Morell (*ser vist paa hende*)

De, som mødes ... til bestemt klokkeslet, naar blodet brænder. Aa, De er vidunderlig **[172]** i den kjolen! Frk. Ellinor, ved De ... kender De Deres egne

kræfter?

Ellinor (*med et mødende blik*)

Nei ... *de* sover vist.

Morell

Vidunderlig er De! Der strømmer imod mig fra Deres personlighed ligesom en mægtig døvende kraft ...

Ellinor

Dét ved jeg ikke! Men fortæl ... aa, fortæl mig noget, hvad De vist har oplevet! Underlige eventyr, ikke sandt? Fra de store forhold derude. (*Naiv*) Jeg ved jo ingenting, (*ler*) nei, slet ikke. Jonathan fortæller mig aldrig noget saadant. Det er saa morsomt. Sig ... hvad gør han saa?

Morell

Hvem?

[173] **Ellinor**

Jeg mener: disse to, som mødes.

Morell

Hvad han gør? Jo ... paa et sted, hvor de to er alene, i skønne omgivelser, som her ... der hjælper han hende kaaben af, han føler den varme berusning fra hendes legeme ... Han knæler for hende, (*knæler*) han kysser sømmen af hendes kjole (*gør det.*)

Ellinor (*ler*)

Er De gal! staa op? – Og saa? hvad saa videre?

Morell

Jo, han staar op, og han staar dér foran hende. Blik i blik staar de og aner hinandens hjerteslag ... til de ikke *kan* mere ... Og han kaster sig over hende og kysser hende ... paa halsen. Og er [174] hun *naadig*, da faar han lov at røre hende, klæ af hende ... lidt efter lidt ...

(*Han omfavner hende med ét voldsomt og kysser hende paa halsen.*)

De er under den sidste scene uden at vide det komme til at staa lige i nærheden af statuen. Da hun drager sig noget tilbage, tørner de, omslyngede, stærkt imod den. Statuen styrter mod gulvet og knuses med et brag i mange stykker.

Morell og Ellinor (*slipper hinanden, staar blege, forstenede. Pause.*)

Ellinor (*med ét, peger hen i hjørnet til venstre*)

Aa, Gud! Se! se der!

Morell

Hvad? Hvor?

Ellinor

Der i hjørnet. Gutten.

[175] **Kykliky** (*sidder halvt opreist mellem sine tepper, stirrer paa de to, forfærdet og bleg, med store øine.*)

Morell

Ah! ... (*Staar et øieblik, gaar derefter hurtig hen til sofaen, tar med et tag gutten og løfter ham frem paa gulvet. Dæmpet*)

Hør nu, du ... Du skal faa penge, mange penge, hundrede kroner skal du faa, hvis du vil sige til Jonathan, naar han kommer, at det er *dig*, som har gjort det. (*Gutten, endnu fortumlet, ser paa ham, svarer ikke*) Hører du, gut! Din djævels unge, kan du ikke svare. (*Stamper i gulvet*) To hundrede kroner skal du faa, jeg sørger for dig hele din levetid. Men tag skylden. (*Med forsøg at tale rolig og mildt.*) Han blir jo ikke vond paa *dig* da, skønner du, gut!

Gutten (*stikker i at græde*)

Ja, men det *var* jo ikke mig.

[176] **Morell** (*ryster ham i armen*)

Sig, at det var dig. Hører du! Eller sig ingenting. Jeg gør dig noget ondt ... jeg myrder dig, gut ... imorgen, en dag, du skal aldrig faa gaa i fred, være ræd bestandig ... hvis du røber os.

Ellinor (*lytter*)

Hys! Jeg synes, at jeg hører ... Der kommer nogen op ad trappen (*peger*) opgangen fra gaarden. Det er ham. Vi tør ikke vente ... Gud! skynd Dem, Morell! (*til gutten*) Kykliky, du skal faa markedssukkertøi, store poser ... alle de godter, som er til, bare du vil tie! ... Skynd Dem, kom! (*De to gaar ud til høire. Gutten har stanset graaden, staar og stirrer efter dem et øieblik, gaar bort og sætter sig paa løibænken.*)

Jonathan (*kommer ind den anden opgang; han opdager ødelæggelsen. Blir staaende stum og forstenet. Tar sig til panden*)

Hvad er dét? Hvad i evigheds [177] navn er *det!* (*Han ser sig om, opdager gutten, tar ham i armen og drager ham frem paa gulvet. Gutten er bleg og ryster i feber.*) Er det dig, som har gjort det? Sig det nu. Sig det, gut.

Gutten (*ser op paa ham*)

Det er ikke mig.

Jonathan

Er det ikke dig? Sig sandheden, gut! *Hvem* er det? Har der været nogen her (*ser sig om, ligesom veirer*) Ja vel har her været nogen. Her er en lugt af noget fremmed og en svag parfume (*ryster ham i armen, ude af sig selv*) Ud med det, hører du! Hvem har været her?

Gutten (*hvid af angst*)

De sa ... jeg skulde ikke sige det. De vil dræbe mig, imorgen, – manden, han sa det ...

Jonathan

De? Der var altsaa *to?* Var det *to?* En mand og en – kvinde. Svar!

[178] **Gutten**

Ja. (*Han falder pludselig om paa gulvet.*)

Jonathan

Se saa! Der daaner han af. Nei, fan! først *ham* nu! (*Han henter en karaffel vand og et haandklæde, væder hans pande. Gutten rører sig om lidt, løfter hodet, falder tilbage igen og lukker øinene. Blødt*) Din lille stakkar. Saa. Du skal slippe at tale. Sov nu bare. Saa. Jeg tror ikke, det er dig, gutten min. (*Han tar ham i sine arme og bærer ham bort til løibænken. Breder tepperne over ham.*) Saa. Saa. (*Gaar sagte fra ham og blir staaende foran den sønderslaaede statue. Om lidt, stille, afbrudt, intenst grundende*) *To.* En mand og en kvinde. Kan bare være én. Og hjælpere har hun. Forlod jeg hende ikke ... syg, fattig ... Jeg udstilled hende for den hele by. Hun hader mig; hevner sig. Ja, *nu* har du hevnet dig, – Sonja! (*Bli staaende foran statuen.*)

Teppet falder.

AKT V

[181] *Atelieret, som i 4de akt. Jonathan sidder ved et bord og skriver. En pige venter.*

Jonathan (*reiser sig om lidt, lægger papiret i konvolut og forseglar. Til pigen*)

Se her. Vil De gi frøkenen dette. Hils hende saa, at det er mig ganske umulig at komme iaften. Barnet har været inde i døden de tre sidste dage. Nu sover han derinde ... for første gang en naturlig søvn, og jeg venter paa udfaldet.

Pigen

Ja, da saa. Jo, jeg skal hilse ...

Jonathan

Ja vel. Men kanske hun vil komme herhen? Nu i eftermiddag, før hun tar paa bal?

[182] **Pigen**

Aa jøss, nei da Frøknen er saa *nervøs* idag, og hun har siddet frissért lige siden klokken 3. Det er fint bal hos kammerherrens naa, hoffet er i byen, skal Dem vide. Og saa skal en jo klæ sig, og det tar mindst to timer.

Jonathan

Det var fan. Ja, jeg skønner mig ikke paa den slags. Der er brevet, altsaa.

Pigen

De kan ikke følge heller da, skal jeg sige?

Jonathan

Jeg har skrevet det dèr. Men hun faar vel følge med en af de andre.

Pigen

Jo, baade løjtnanten og arkitekten kommer vist indom. Dem var her i formiddag. Dem snakked rigtig om Dere, hr. Jonathan.

Jonathan

Saa.

[183] **Pigen**

Ja. For naa gaar det rundt i byen om den sortklædte damen, den modellen, som lurte sig herop og slog istykker statyen. Ja, Dere skal jo ha sagt det selv. Aa

jøss, sligt syn. Naar jeg var som Dere, saa vilde jeg da ha det væk.

Jonathan (*adspreedt*)

Hvad vilde De ha væk?

Pigen

De stykkerne der. Nei, saa skammeligt menneske. Jamen maa det være sørgeligt for Dere at se paa, hr. Jonathan. Jeg skulde naa gerne hjælpe Dere, jeg ...

Jonathan (*kort*)

Nei, de stykkerne skal ligge. (*Gaar omkring.*) Hm. Taler man om en dame. Har *jeg* sagt det? Der er vist ikke noget med en dame. Hvorfor skulde hun ha gjort det. Gaa hjem ^[184] og sig ... nei, sig ingenting. Hm. Hvad kjole skal frøkenen ha paa iaften, Marie?

Pigen

Ja, Gud, *den* er kommen fra etablissementet naa netop. Hvid brocheret silke med guldbroderi og kniplinger. Men jeg staar her og glemmer mig. Frøkenen sa, jeg skulde være tilbage strax, for hun skulde prøve.

Jonathan

Ja, saa faar De hilse. Farvel.

Pigen

Adjø, hr. Jonathan.

(*Hun gaar.*)

Jonathan (*gaar omkring stundesløs, stanser foran de sønderslaaede stykker*)

Har jeg virkelig sagt det? Kan jeg ikke ta vare paa min mund. (*hæver armene*) At ^[185] hun kunde gøre det! At hun *kunde* gøre det! En uge ... det gaar i ét, dag og nat. (*Ser paa klokken*) Halv 5 bare. Kjoler og kniplinger ... baller ... Knust marmor ... folkesnak, kvindehevn; dødsfare ... og ikke søvn paa tre nætter og dage. Det blir snart for meget.

Han lægger sig ned paa løibænken og falder i en let søvn. Musikken intonerer en sagte og blid melodi, som antyder, at han drømmer.

Jonathan (*reiser sig, musikken tier*)

Jeg drømte ... Saa jeg et alter? Et alter ude i naturen. (*Ser hen mod statuen*) Og

den var hel igen. Skønnere, saa som jeg bare har bygget den i drømme, svævende ... rakte den os sin kalk; der var musik – og foran alteret knælte to mennesker, og den ene, kvinden, hun var saa lig – ja, saa lig –

(Det banker paa indgangsdøren til højre. Han lytter, det banker igen. Han gaar langsomt hen og aabner døren. Med dæmpet udraab) Sonja!

[186] Agnes *(staar i døren, ser alvorlig paa ham, gaar forbi ham ind i atelieret, blir staaende foran den knuste statue. Uvilkaarlig)*

Aa ... hvad de har ødelagt for dig!

Jonathan *(efter hende)*

Trampet paa mit livsværk, Sonja. Dét kunde du gøre.

Agnes

Jeg! ... Ja, jeg ved, de siger det. *(Sagtere)* De har sagt det. Men nu maatte jeg, jeg maatte. Jeg saa Dem for mig mat, saa glædeløs ... Jeg syntes, Deres haar var blevet ganske graat.

Jonathan *(nikker)*

Aa ja ... Det er saa menneskeligt. Og ganske uden samvittighed er De vel ikke. Naar ens hevn er tilfredsstillet, hænder det stundom, at man ynkes over sit offer.

[187] Agnes *(gentar)*

Hevn. Jeg skulde gjort det af hevn.

Jonathan *(ser granskende, iagttagende paa hende. Om lidt)*

Sonja ... Agnes Reinhart, er det ikke saa ... Hm. Havde jeg glemte det: hvor De er besynderlig lig Dem selv og ulig alle andre, der De staar ... Men sig mig, svar mig: Er det ikke saa, at en kvindes kærlighed, den gaar let over til had? Saa er sagt mig.

Agnes *ser paa ham og tier.*

Jonathan *(blir ved)*

Jeg dømmes ikke ... nei, jeg havde jo gjort dig saa meget ondt. Hvorfor sér du, saa det gaar en i sjælen? *(staar stille)* Barn, hvad skal jeg tro? Er der ikke som en glæde gemt der bag dit blik, dybt inde. Eller ... eller kom du som den skyldige, den, som hemmelig drages og kredser om **[188]** det sted, hvor han har begaaet en forbrydelse? Deres øine ... de hverken benægter eller bekender. For stolte til begge dele.

Agnes

Jonathan! (*Pause.*)

Der høres en sagte larm i rammet indenfor. Hun lytter

Hys! Hvad er det?

Jonathan (*ogsaa lyttende*)

Det er barnet. Han vaagner.

Agnes

Gutten? Er han syg?

Jonathan

Nei, nu blir han frisk.

Han gaar ind i alkoven, kommer om lidt ud derfra med gutten indhyllet i tepper. Trækker en chaiselongue lidt frem og placerer ham i den.

[189] Gutten (*rød i kinderne, ser ud, som han har sovet. Ser sig om. Med klar stemme*)

Er de ikke her?

Jonathan (*ser fra gutten til Agnes, spændt*)

Hvem mener du?

Gutten (*ler*)

Er det bare dig? og *du*, Sonja.

Agnes (*nikker, smiler til ham*)

Ja.

Gutten

Jeg er ikke bange. Han kan ikke gøre mig noget, naar dere er her.

Jonathan

Hvem – kan ikke gøre dig noget.

Gutten

Den slemme manden. Jeg er ikke bange nu mere. Jeg er sulten.

[190] Jonathan

Det havde jeg glemt. Han skal ha varm melk, naar han vaagner, sa doktoren.

Agnes

Jeg skal gøre det istand. Jeg ved nok, hvor det staar ... *(nikker)* Ja, hvis det er som før, altsammen.

Hun gaar hen i baggrunden, tænder paa et apparat og begynder at sysle, mens hun samtidig følger de to.

Jonathan *(til gutten)*

Barn, ingen skal gøre dig noget. Men sig mig nu, Kykliky ...

Gutten

Kommer de ikke igen?

Jonathan

Nei, de kommer vist ikke igen.

Gutten *(prater)*

Er du ikke bedrøvet?

[191] Jonathan

Hvorfor?

Gutten

Fordi statuen gik istykker.

Jonathan

Jo. Men hvem gjorde det, kan du sige mig det? Hvem var det, som var her? Kendte du dem?

Gutten

Det var jo frk. Ellinor. Hun lo saa høit ... og jeg vaagned. Og manden var vist soldat. Han tog af hende kaaben ... og de holdt armene om hverandre ... og saa faldt statuen.

Jonathan

Ah ...! ... *(Han staar længe og grubler, med hænderne for øinene. Agnes har hørt til og stanset sit arbejde. Jonathan reiser hodet)* Sonja! Hørte du!

[192] Agnes

Ja ...

Jonathan

Hun lo *for* høit ... Hun tramped paa mit livsværk. Hun danser iaften.

Han blir staaende og gruble.

Agnes *(kommer med melken. Til gutten)*

Nu er den god og varm. Nu maa du drikke.

Hun holder koppen hen til ham. Han drikker.

Gutten

Tak. Det var godt. Sonja, skal du være her nu?

Agnes

Det ved jeg ikke. *Hun steller med ham.*

Gutten

Jeg er søvnig.

Agnes

Ja, jeg tror, du bør sove lidt nu.

Hun begynder at skyve chaiselonguen tilbage i hjørnet.

[193] Jonathan *(som langt borte fra)*

Vent, lad mig hjælpe dig. Hvad siger du, Kykliky? *(Han gaar hen og hjælper. Ser sig om)* Dere to. Ah ... jeg ser dere igen, Og alt som før. *(Ser sig igen om, smiler)* Nei, ikke alt ganske som før ... Sonja, Agnes Reinhart, De er saa flink og let paa haanden. Vil De hjælpe mig med noget?

Agnes

Med hvad?

Jonathan

Jo, se Dem om: Her har stjaalet sig en hel del uægte sager ind i mit atelier. De er komne der lidt efter lidt, jeg ved ikke hvordan. Der er nydelige ting iblandt ... kan være, men jeg sværmer nu ikke for det. Se, rundt paa væggene. Kan De rigtig kende Dem igen?

Agnes *(ser sig om)*

Nei ... her er blit noget fremmed og forandret siden ivaar ...

[194] Jonathan

Kom, vi rydder væk. En ordentlig razzia. Se, alt dette nips, sammen med den gamle forvitrede torso der ... ja, den er ægte, selv om det er en torso. Vi skal snart kende os igen. *(Mens de rydder)* En mørkningslampe med rosenrødt, erotisk skær.

Hm. En kunstig viftepalme ... ah! dèr ogsaa! Nyeste porcelæn, ikke ganske smagfuldt, men *helt* er det altsammen. Og vi slaar ingenting istykker, Sonja. Men sætter det altsammen herhen i hjørnet, hvor dét ligger, som *er* gaat istykker. (*De rydder.*)

Agnes (*om lidt, ser sig om*)

Nu tror jeg snart, der ikke er mere.

Jonathan

Nei, nu er her deilig tomt – eller enkelt – de store linjer. Deilig nøgent, om jeg saa maa sige. Vi passer ikke for kunstprodukter, vi, Sonja. Vi urmennesker – vildfugle. Men de skal faa alt helt ^[195] tilbage. Aa –. Jeg aander frit igen, jeg vaagner!

Agnes (*staar, stille*)

Ja, nu er alt som før. Som da jeg kom her ind første gang.

Jonathan (*nikker*)

Som da. Bare at *De* er blegere. (*Han staar og iagttar hende*) Hvor *De* har lidt, Sonja.

Agnes

Kanske ikke mere end *De*.

Jonathan

Kanske ikke. En ved saa lidet. Der ligger ting og drømmer under i ens bevidsthed. Og man lar dem ligge, man tar dem ikke op. (*Efter en taushed, phudselig*) Agnes Reinhart! er *De* flink til at gætte gaader?

Agnes

Det ved jeg ikke.

^[196] **Jonathan**

Kan *De* sige mig ét: Hvor *var* jeg i al denne tid? Med mit inderste væsen ... det, en ikke selv kender?

Agnes *ser paa ham, taus.*

Jonathan

Du ved det ikke? – Barn, jeg ved det nu, og jeg siger: Heller med dig, – syg, fattig, – i ørken og udlændighed, end ... (*Han stanser i bevægelse og staar med*

udbredte arme) Sonja!

Agnes kaster sig i hans arme. *Taushed*

Der bankes stærkt paa indgangsdøren til høire. De to faar tid til at fjerne sig, Agnes gaar noget tilside og sees først ikke.

Ellinor Lützen med en elegant forværkskaabe løst kastet over sin baldragt, kommer hurtig ind. Efter hende **løjtnant Morell** i sin uniformskappe, **fru Lützen** og **kontorchef Hellesen**.

[197] **Ellinor** (kaster kaaben tilbage og staar i et pragtfuldt, dybt nedringet baltoilette. Siger lidt forceret livlig)

Jeg syntes, du maatte se min nye kjole. Skynd dig at se. Vognen venter nede.

Fruen

Ja, vi kørte opom. Det er synd, De ikke blir med. Er hun nu ikke ualmindelig fix?

Jonathan (bukker meget dybt)

Jeg hilser ... Skønhedens dronning!

Fruen (opdager i det samme Agnes)

Men det er jo ... Agnes! Du her! (trækker sig lidt tilbage) Naa! det maa jeg sige.

Ellinor

Gud ... Agnes! (Ser sig om) Holder dere flytning her?

[198] **Jonathan** (med lune)

Ja, nu flytter vi ... Vi ryster støvet af vore fødder, saa at sige. Til en eller anden øde ø ... hvem ved ...

Fruen (dæmpet, til Hellesen)

Jeg tog altsaa ikke fejl. De var to om skandalen. Han blir kanske nødt til at gifte sig med hende nu ...?

Hellesen trækker paa skuldrene.

Jonathan (paa samme maade)

Naa, godt ord igen ... undre Dem ikke for meget! Mine damer og herrer – et alvorsord i sagen skader ikke: Den unge pige der, frk. Agnes Reinhart, hun var nemlig beskyldt for – ja, hvad skal man [199] kalde det – et slags billedstormeri paa dette selvsamme sted. Og eftersom et gammelt ord siger, at forbryderen – eller eventuelle forbrydere – altid har en selsom og mystisk dragelse til at kredse

om den plet, hvor en hemmelig forbrydelse er begaaet, saa – nei, men vil De alt gaa ...

Fruen

Ja, vognen venter. Og saavidt jeg forstaar, gør al den underlige snak ikke Deres sag bedre. Ellinor, kaaben ... forkøl dig nu ikke.

Jonathan *(til Ellinor)*

Faar jeg lov at hjælpe Dem med kaaben? *(Hun lar ham viljeløs hjælpe sig, alle fire trækker sig tilbage mod udgangen)* Farvel, mor Dem nu godt! ... Ja god fornøielse paa ballet. *(Han følger til døren, de gaar, med halve og tause hilsener.)*

Jonathan *(tilbage, lys)*

Se saa ... Jeg har lyst til at sige, skønt ordet er ikke af mig, jeg har læst det et [200] sted: Agnes Reinhart! *(rækker hende naanden med stor gestus)* Haand i haand med dig udfordrer jeg mit aarhundrede!

De staar lidt saa. Agnes ser paa ham og smiler. Han ler

Naa ja. Det kan være det samme foreløbig – med alle de andre!
Han drager hende til sig.

Teppet falder.

Noter:

[n1.](#) vaaren.] *rettet fra: vaaren (manglende tegnsetting)*

[n2.](#) Gerhardt] *rettet fra: Grehardt (trykkfeil)*

Anna Munchs *Sorte svaner* er lastet ned gratis fra bokselskap.no